

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Організація і методика обліку та аудиту основних засобів
(на прикладі ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»)»**

ШИФР КРМ.ОтаА.1.505-03.2.4

Здобувач: _____ Бучко В.С.

Керівник: _____ д.е.н., проф. Мельник Ю.М.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "12" грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри обліку та аудиту

« _____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувача

Володимира БУЧКО

Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аудиту основних засобів (на прикладі ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»)»***

Затверджена наказом від 11 вересня 2023 р. наказ № 505-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***8 грудня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.***

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: ***Теоретичні основи обліку та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 35, рисунків – 5.***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Мельник Ю.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Бучко В.С.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Бучко В.С.

Керівник роботи _____ Мельник Ю.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Бучко В.С.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту основних засобів (на прикладі ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»)

У кваліфікаційній роботі розглянуто сутність, основи обліку основних засобів, фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та на його основі запропоновані заходи щодо покращення його стану, розкрито принцип ведення бухгалтерського та податкового обліку, складено аудиторський висновок.

Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

В першому розділі відображені питання економічної сутності обліку основних засобів відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, податкового обліку та економічна сутність показників, що характеризують ефективність використання основних засобів.

В другому розділі надана техніко-економічна характеристика та проведено фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» за два роки.

В третьому розділі розглянуто характеристику організації бухгалтерського фінансового та податкового обліку та обліку основних засобів на підприємстві.

В четвертому розділі розглянуто методологію проведення аудиту та укладено аудиторський висновок.

У висновках вказуються результати проведеного дослідження питань стану обліку основних засобів та аналізу ефективності їх використання на підприємстві та рекомендації, щодо удосконалення фінансового обліку основних засобів.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 106
таблиць	- 35
рисуноків	- 5
додатків	- 2

ЗМІСТ		с.
	ВСТУП	5
1.	ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА СТАН ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
1.1.	Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів	8
1.2	Нормативно-правова база бухгалтерського фінансового обліку основних засобів	
1.2.1	Облік надходження основних засобів	15
1.2.2	Облік зносу (амортизації) основних засобів	23
1.2.3	Облік вибуття основних засобів	27
1.2.4	Інвентаризація основних засобів	30
1.2.5.	Облік ремонту основних засобів	34
1.3.	Нормативно-правова база податкового обліку основних засобів	36
2.	ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»	
2.1.	Техніко-економічна характеристика підприємства	41
2.2.	Фінансово аналіз діяльності підприємства	43
2.3.	Аналіз наявності, складу, структури та руху основних засобів	
3.	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»	
3.1.	Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві	74
3.2.	Облік надходження основних засобів на підприємстві	79
3.3.	Облік амортизації на підприємстві	81
3.4.	Облік вибуття основних засобів на підприємстві	82
3.5.	Облік ремонту об'єктів основних засобів на підприємстві	83
3.6.	Облік результатів інвентаризації та переоцінки основних засобів на підприємстві	84
4.	АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»	
4.1.	Методика проведення аудиту основних засобів	85
4.2.	Аудиторський висновок про достовірність ведення обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»	
	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	103
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
	ДОДАТКИ	114

ВСТУП

Підвищення конкурентоспроможності підприємства залежить від ефективності управління основними засобами, від оптимальності структурного забезпечення та складу майна суб'єкта господарювання. Важливим аспектом успішності економічного розвитку підприємства є отримання достовірної та упередженої інформації щодо наявності та стан основних засобів.

Недосконалість системи обліку потребує постійного інспектування питань щодо законності операцій з використання майна підприємства, процесів придбання окремих основних засобів. Все це обумовлює актуальність дослідження.

Виробничий процес неможливо уявити без такої складової, як основні засоби. Саме вона визначає сучасний рівень виробництва та його ефективність. Механізація та автоматизація виробничих процесів звільняє людей від важкої рутинної роботи, підвищує якість виробництва продукції.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій. Строк корисного використання (експлуатації) основних фондів перевищує один рік (операційний цикл, якщо останній є тривалішим за один рік). Основні засоби мають значну питому вагу в загальній сумі активів підприємства. За допомогою таких засобів людина впливає на предмет праці з метою трансформування вхідних матеріальних ресурсів у готовий продукт. Від рівня забезпеченості підприємства основними засобами залежить випуск готової продукції та створення належних умов для праці й соціального розвитку колективу.

Тема є актуальною, тому що основні засоби мають найбільшу питому вагу серед активів підприємства, мають вплив на кінцевий результат діяльності. Між бухгалтерським та податковим обліком основних засобів є розбіжності, які призводять до труднощів у прийнятті управлінських рішень.

Економічні перетворення, які здійснюються в Україні протягом останніх років спрямовані на реформування господарського механізму адекватно-

го ринковій економіці. Особливе місце в цьому займає організація обліку, аудиту і аналізу наявності, руху і технічного стану основних засобів. Крім того, окремі аспекти їх обліку, аудиту і аналізу за національними стандартами безпосередньо на підприємствах галузі недостатньо висвітлені в економічній літературі. Отже, дослідження обліку основних засобів та аналізу їх ефективного використання на окремо взятому підприємстві є актуальним.

Питанням обліку та аудиту основних засобів присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: Ю. Брихгема, Л. Гапенскі, Г. А. Велша, Д. Г. Шорта, В. Ф. Палія, В. В. Ковальова, А. Д. Шеремета, А. М. Балтієва, І. Е. Берзенья, К. Ю. Циганкова, І. А. Маслової та ін. Крім того, проблемам обліку та аудиту основних засобів та його стандартизації присвячені праці провідних вітчизняних вчених: Ф. Ф. Бутинця, І.А. Бланка, А.Г. Загороднього, М.С. Пушкаря, В. В. Сопка, С. Ф. Голова, В. О. Пархоменка, Н. М. Ткаченко, О. Й. Вівчара та інших.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та науково-прикладних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту основних засобів на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити наукові основи, економічний зміст та завдання обліку основних засобів на підприємстві;
- вивчити методологічні засади обліку основних засобів та їх складових на підприємстві;
- розглянути практичні аспекти обліку основних засобів підприємства;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку основних засобів на підприємстві;
- розглянути практичні аспекти аналізу основних засобів підприємства;
- дослідити наукові основи, економічний зміст та завдання аудиту

основних засобів підприємства;

- вивчити методологічні засади аудиту основних засобів на підприємстві;
- розглянути практичні аспекти аудиту основних засобів;
- запропонувати шляхи удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві.

Теоретико-методологічною базою роботи є концепції, положення і пропозиції, що містяться у наукових публікаціях вітчизняних і зарубіжних фахівців з проблем обліку, аналізу та аудиту основних засобів підприємства в сучасних умовах господарювання; законодавчій, нормативно-правовий та інструктивний матеріал, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти аудиту, міжнародні стандарти фінансової звітності; дані офіційної статистичної, бухгалтерської та податкової звітності з базового підприємства дослідження.

В роботі використовувались наступні методи: аналіз, синтез, огляд діючого законодавства, фінансово-економічні методи, аналіз даних офіційної статистичної, бухгалтерської та податкової звітності, методика проведення аудиту, в тому числі загальнонаукові та специфічні методи аудиту, методика проведення фінансового аналізу.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є облік основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика».

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА СТАН ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів

Виробничо-господарська діяльність та фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від забезпеченості основними засобами та їх використання.

Положення (стандарт) 7 «Основні засоби» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Норми Положення (стандарту) 7 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності, крім бюджетних установ.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7, основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій. Термін корисного використання (експлуатації) основних засобів перевищує один рік (операційний цикл, якщо останній є тривалішим за один рік) [8].

Основні засоби – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом.

У Міжнародному стандарті фінансової звітності 16 «Основні засоби» основними засобами вважаються активи, які відповідають таким критеріям:

- матеріальність (наявність фізичної форми);

- сфера дії (утримуються підприємством для використання у процесі виробництва або для постачання товарів чи послуг, для здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей);

- тривалість очікуваного строку використання (має використовуватися більше від одного облікового періоду).

- об'єкт основних засобів визначається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримує в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Об'єкт основних засобів - закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремих конструктивно відокремлених предметів, що призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно[53].

Група основних засобів - сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Основні засоби можна згрупувати за наступними ознаками:

за галузевою ознакою;

- за функціональним призначенням;
- за використанням;
- за ознакою належності.

За галузевою ознакою основні засоби поділяються на:

- промислові;
- сільськогосподарські;
- будівельні;
- транспортні;
- зв'язку;

- інших галузей економіки.

Наявність тих або інших засобів на конкретному підприємстві пов'язана із напрямком його діяльності, а також із роботою допоміжних і обслуговуючих виробництв [24].

За функціональним призначенням основні засоби поділяються на: виробничі та невиробничі.

Виробничими є ті основні засоби, які приймають безпосередньо участь у процесі виробництва і пов'язані із створенням конкретного продукту, виконанням робіт та наданням послуг. Вони представлені будівлями, спорудами, машинами, станками, устаткуванням, транспортними засобами та ін.

Основні засоби, які не приймають безпосередньої участі у процесі виробництва, робота яких спрямована на забезпечення соціальних і культурно-побутових потреб працівників підприємства, називаються *невиробничими*. Невиробничі основні засоби представлені будинками культури, спортивними комплексами, дитячими дошкільними закладами та ін., які є власністю підприємства і використовуються у невиробничій сфері.

За використанням основні засоби поділяються на діючі та недіючі.

Діючими є основні засоби, які приймають участь у роботі підприємства на даний час.

Недіючими, в свою чергу, є основні засоби, які не використовуються в даний період в господарській діяльності у зв'язку із тимчасовою консервацією або очікуванням часу введення їх в експлуатацію.

За ознакою належності основні засоби поділяються на власні та орендовані.

Власні основні засоби являються безпосередньо власністю підприємства і мають джерело свого утворення (внесок засновника до Статутного капіталу, заборгованість перед постачальниками, цільове фінансування і цільові надходження та ін.). Основні засоби, які використовуються на підприємстві, але не є його власністю, називаються *оренованими*. З метою виключення можливості подвійного обліку одних і тих самих засобів, у орендодавця ос-

новні засоби обліковуються на балансовому, а у орендаря на позабалансовому рахунку.

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами та підгрупами:

1. Земельні ділянки.
2. Капітальні витрати на поліпшення земель.
3. Будинки (виробничі, адміністративні, склади), споруди (мости, греблі, автомобільні дороги) та передавальні пристрої (кабельні лінії, водоканали, лінії електромереж тощо).
4. Машини та обладнання, які поділяються за видами:
 - а) силові (котельні установки, електродвигуни, гідроагрегати, турбоагрегати, газотурбінні установки, двигуни внутрішнього згорання, трактори, електротехнічне устаткування);
 - б) робочі (металорізальні верстати, компресорні машини й устаткування, насоси, вантажно-розвантажувальні машини й устаткування для земельних і кар'єрних робіт);
 - в) вимірювальні та регулювальні прилади, лабораторне устаткування (контрольно-вимірювальна апаратура, геодезичні прилади, обчислювальна техніка);
 - г) інші машини й устаткування комунального господарства, спортивне, театральне, музичне устаткування.
5. Транспортні засоби (залізничний рухомий склад – електровози, тепловози, паровози, дизель-поїзди, вагони; транспортні судна морського та річкового флоту; рухомий склад автомобільного транспорту; виробничий та комунальний транспорт).
6. Інструменти (бурильні і відбійні молотки, фарбопульти), прилади та інвентар (контейнери універсальні, меблі залів театрів та кінотеатрів, інвентарний одяг сцен, інвентар готелів, столи, крісла, дивани, шафи).
7. Робоча і продуктивна худоба.
8. Багаторічні насадження.

9. Інші основні засоби (тварини цирків, зоопарків) [48].

Наведена класифікація основних засобів має важливе значення для обліку, оскільки щодо неї складається звітність про рух основних засобів. Крім того, такі дані необхідні для глибокого аналізу використання основних засобів і пошуку резервів для підвищення фондівдачі.

Одним з найскладніших об'єктів оцінки є основні засоби. Адже ці об'єкти бухгалтерського обліку використовуються у господарській діяльності підприємств тривалий час і на їх оцінку впливає багато чинників, такі як інфляція, знос (фізичний та моральний) тощо. Способи оцінки основних засобів, що використовуються в бухгалтерському обліку згідно П(С)БО № 7, наведені на рис.1.1.

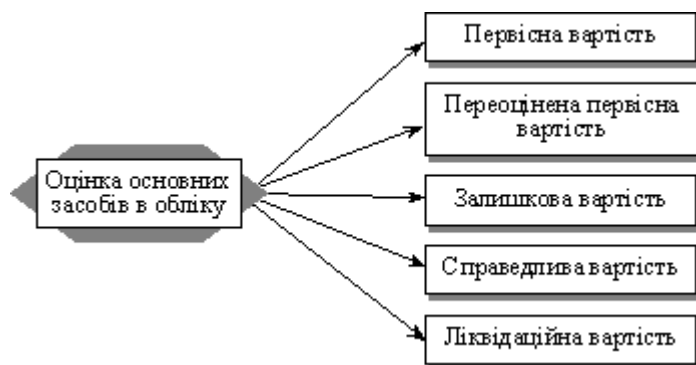

Рис. 1.1 - Способи оцінки основних засобів, що використовуються в бухгалтерському обліку, відповідно до П(С)БО № 7

Первісна вартість - історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Первісна вартість об'єктів основних засобів складається з таких витрат:

- суми, сплачені згідно з договором постачальнику (продавцю);
- суми, сплачені організаціям за здійснення робіт за договорами будівельного підряду та іншими договорами;
- суми, сплачені організаціям за інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з придбанням (створенням) основних засобів;

- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, здійснені у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- сплачені мито, податки та інші платежі, пов'язані з придбанням (створенням) основних засобів, що не відшкодовуються підприємству;
- винагороди, сплачені посередницькій організації, через яку було придбано об'єкт основних засобів;
- витрати з страхування ризиків, пов'язаних із доставкою основних засобів;
- витрати на установку, монтаж, настройку та налагодження основних засобів;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням (створенням) основних засобів та приведенням їх у робочий стан.

Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання [24].

Первісна вартість основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається як справедлива вартість, погоджена засновниками.

Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів.

Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта із включенням різниці до витрат звітного періоду.

Первісна вартість об'єкта основних засобів, переданого в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта основних засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їхніх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікав-

леними та незалежними сторонами (п. 4 П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»).

Переоцінена вартість - вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації або ліквідації необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем.

Залишкова вартість визначається як різниця між первісною або переоціненою вартістю основних засобів і сумою їх зносу. Залишкова вартість основних засобів, поряд із первісною, знаходить своє відображення у балансі підприємства. Натомість у валюту балансу включається лише їх залишкова вартість. Залишкова вартість об'єктів постійно зменшуються внаслідок їх зносу [24].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) і Концепція бухгалтерського обліку в ринковій економіці виділяють чотири методи оцінки активів за: фактичною собівартістю придбання; відновленою вартістю; можливою ціною продажу; дисконтною вартістю.

МСБО 16 «Основні засоби» містить два підходи до оцінки основних засобів у балансі після надходження: базовий та альтернативний (рис.1.2.).

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО 16	
Базовий підхід	Альтернативний дозволений підхід
Балансова вартість основних засобів	Балансова вартість основних засобів
=	=
Первісна вартість (собівартість)	Переоцінена вартість
-	-
Накопичений знос	Подальший накопичений знос

Рис. 1.2 - Методи оцінки основних засобів у балансі за МСБО 16

Оцінку основних засобів за справедливою вартістю доцільно використовувати при аналізі платоспроможності підприємства. Така оцінка дає можливість відносно точно показати майнове становище, але в свою чергу, викривлює фінансовий результат.

Неправильна оцінка основних засобів може призвести до таких негативних наслідків: неточного обчислення амортизації, а звідси - собівартості та відпускних цін продукції, робіт, послуг, а отже - доходності, рентабельності та прибутку; викривлене відображення в балансі діючих обсягів основних засобів та їх співвідношення з оборотними засобами; неправильного обчислення деяких техніко-економічних показників, які характеризують використання основних засобів (знос, коефіцієнти вибуття, надходження, показники ефективності діяльності підприємства тощо).

Придбані основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

1.2. Нормативно-правова база бухгалтерського фінансового обліку основних засобів

1.2.1. Облік надходження основних засобів

При здійсненні бухгалтерського обліку основних засобів, використовують наступні нормативні документи:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. (із змінами та доповненнями);
- Податковий кодекс України від 01.04.2011 р. зі змінами та доповненнями;
- П(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31.03.1999 р. (із змінами та доповненнями);
- П(С)БО № 2 «Баланс», затверджено наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31.03.1999 р. (із змінами та доповненнями);
- П(С)БО № 7 «Основні засоби» № 92 від 27.04.2000р., затверджено

Наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.02.2000 р. (із змінами та доповненнями) [8];

– Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» від 30.09.2003 р. № 561;

– Наказ «Про інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків» від 11.08.1994 р. № 69;

– Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» № 352 від 29.12.1995 р.;

– Інструкція про інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу, затвердженої наказом головного управління державного казначейства України від 30.10.1998 р. за № 90;

– План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999р. ;

– Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999р. [17].

Надходження основних засобів на підприємство здійснюється в результаті наступних господарських операцій:

- отримання основних засобів в якості внесення засновниками до статутного

капіталу, в обмін на корпоративні права;

- придбання нових та бувших в експлуатації основних засобів за грошові кошти та їх еквіваленти;

- самостійне виготовлення основних засобів або виготовлення за договором зі сторонньою організацією;

- отримання основних засобів безкоштовно від юридичної або фізичної особи;

- отримання основних засобів в результаті бартерної операції, тобто в обмін на інші об'єкти основних засобів або продукцію, товари, а також за рахунок вартості виконаних робіт або виявлених послуг [8].

Наказом Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995р. Про затвердження типових форм первинного обліку затверджено і введено в дію з 1.01.1996р. типові форми первинної облікової документації з обліку наявності на підприємстві і руху основних засобів:

- 03-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»;

- 03-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів»;

- 03-3 «Акт на списання основних засобів»;

- 03-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»;

- 03-5 «Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини»;

- 03-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;

- 03-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів»;

- 03-8 «Картка обліку руху основних засобів»;

- 03-9 «Інвентарний список основних засобів»;

- 03-14 «Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)»;

- 03-15 «Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)»;

- 03-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

Надходження основних засобів у всіх названих випадках оформляється «Актом приймання-передачі основних засобів» (форма № 03-1), у якому вказуються: номер, дата оформлення, комісія, яка приймає об'єкт, його найменування, коротка технічна характеристика, результати випробування, висновки комісії про випробування об'єкта в роботі, початкова вартість і норма

амортизації на повне відновлення, відмітка про відкриття інвентарної картки. До акту прикладається технічна документація і паспорт на об'єкт.

Оформлення приймання-здавання основних засобів з ремонту, реконструкції та модернізації оформляється «Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» типова форма № 03-2. Акт, підписаний працівником цеху (відділу), який уповноважений на приймання основних засобів, та представником цеху (підприємства), що виконував ремонт, реконструкцію та модернізацію, здають до бухгалтерії підприємства. Акт підписує головний бухгалтер та затверджує керівник підприємства. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів вносять необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані з капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією. Якщо ремонт, реконструкцію або модернізацію виконує стороннє підприємство, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, що виконує ремонт, реконструкцію, модернізацію.

Для обліку всіх видів основних засобів, що надійшли в експлуатацію на підприємство, у бухгалтерії застосовується «Інвентарна картка обліку основних засобів» (форма № 03-6). Форма заповнюється в одному примірнику на основі «Акта приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма № 03-1), технічної та іншої документації.

Кожному об'єкту надається інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і в подальшому проставляється у всіх документах, на підставі яких відбувається внутрішнє переміщення об'єкта, або його вибуття, а також в інвентарній картці (форма № 03-6).

Інвентарна картка - реєстр аналітичного обліку основних засобів. У ній містяться такі дані: інвентарний номер, назва об'єкта, коротка технічна характеристика, місце експлуатації, дата введення в експлуатацію, рік випуску або будівництва, норма амортизації, дата вибуття з експлуатації, відомості про переоцінку, реконструкцію, модернізацію об'єкта та інші.

На баланс підприємства основні засоби зараховуються по первісній вартості. Первісна вартість основних засобів формується в момент їх надходження на підприємство, її складові залежать від джерел надходження основних засобів та способу їх розрахунку.

Планом рахунків призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості рахунок 10 «Основні засоби».

За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція, тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом - вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визначення активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів. За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» також відображається сума створеного забезпечення, зокрема на передбачену законодавством рекультивуацію порушених земель [17].

Рахунок 10 «Основні засоби» має субрахунки, перелік та призначення яких наведені в таблиці 1.1.

Аналітичний облік основних засобів ведеться щодо кожного об'єкту окремо.

Основні засоби, які мають специфічні особливості і не підпадають під жодну з вищенаведених груп, відображаються в обліку на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи». До них відносяться бібліотечні фонди, малощільні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди,

природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату , інші необоротні матеріальні активи.

Таблиця 1.1. - Перелік та призначення субрахунків Рахунку 10 «Основні засоби»

Рахунок 10 «Основні засоби»	Перелік субрахунків	Призначення субрахунків
	100 «Інвестиційна нерухомість»	- ведеться облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості
	101 «Земельні ділянки»	- ведеться облік земельних ділянок
	102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»	- ведеться облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).
	103 «Будинки та споруди»	- ведеться облік наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель
	104 «Машини та обладнання»	- ведеться облік машин та обладнання
	105 «Транспортні засоби»	- ведеться облік транспортних засобів
	106 «Інструменти, прилади та інвентар»	- ведеться облік інструментів, приладів та інвентарю
	107 «Тварини»	- ведеться облік довгострокових біологічних активів
	108 «Багаторічні насадження»	- ведеться облік багаторічних насаджень, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю
	109 «Інші основні засоби»	- ведеться облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10 «Основні засоби»

Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» призначено для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух інших необоротних матеріальних активів, які не відображені у складі об'єктів обліку на рахунку 10 «Основні засоби». За дебетом рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих інших необоротних активів на підприємство (за первісною вартістю);

сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (реконструкція, модернізація), що приводить до викорисання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта необоротних матеріальних активів.

За кредитом рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» відображаються вибуття інших необоротних матеріальних активів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта та сума їх уцінки [17].

Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи» має субрахунки, перелік яких наведено в таблиці 1.2.

Аналітичний облік необоротних матеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта цих активів.

На кожну групу основних засобів на рахунках 10 і 11 відкрито окремий субрахунок, перелік яких наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2. – Перелік субрахунків за рахунками 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи»

Субрахунки до рахунку 10 «Основні засоби»	Рахунок 10 «Основні засоби»	Субрахунки до рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи»	Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи»
	101 «Земельні ділянки»		111 «Бібліотечні фонди»
	102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»		112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»
	103 «Будинки, споруди та передавальні пристрої»		113 «Тимчасові (нетитульні) споруди»
	104 «Машини та обладнання»		114 «Природні ресурси»
	105 «Транспортні засоби»		115 «Інвентарна тара»
	106 «Інструменти, прилади та інвентар»		116 «Предмети прокату»

	107 «Робоча і продуктивна худоба»		117 «Інші необоротні матеріальні активи»
	108 «Багаторічні насадження»		
	109 «Інші основні засоби»		

Відповідно до Інструкції № 291 всі витрати, які пов'язані із створенням об'єкту основних засобів, включаються в їх первісну вартість та списуються в дебет субрахунків рахунку 15 «Капітальні інвестиції», таких як:

- 151 «Капітальне будівництво»;
- 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»;
- 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»;
- 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів».

Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» призначений для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів.

За дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення зазначених витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів, за кредитом – їх зменшення (введення в дію, прийняття в експлуатацію придбаних або створених нематеріальних активів тощо) [17].

При введенні в дію об'єктів основних засобів їх первісна вартість з кредиту рахунку 15 «Капітальні інвестиції» списується в дебет рахунку 10 «Основні засоби».

Дані обліку про рух основних засобів, капітальних інвестицій основних засобів розкриваються в облікових регістрах та фінансовій звітності:

- у регістрах обліку – Журналі 4 – на основі первинних документів та зведеної документації накопичується інформація по рахунках 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи»;
- у відомості аналітичного обліку 4.1 – накопичується інформація про капітальні інвестиції (рахунок 15) та Звіту про власний капітал (форма № 4);
- у I розділі Активу Балансу (форма № 1) «Необоротні активи», у статті «Основні засоби» наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з відповідними Положеннями державні та комунальні підприємства - вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи праві оперативного управління. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів (рис.1.3.);
- у II розділі Приміток до річної фінансової звітності (форма №5) „Основні засоби” відображається вся інформація про наявність та рух основних засобів підприємства, сумах нарахованого по ним зносу.

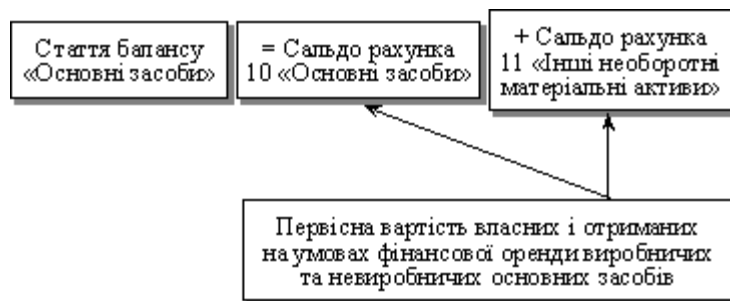

Рис. 1.3. – Зміст статті «Основні засоби» форми №1 «Баланс»

Типову кореспонденцію рахунків по обліку надходження основних засобів наведено у таблиці В.1. Додатку В

1.2.2. Облік зносу (амортизації) основних засобів

Беручи участь у виробничому процесі, основні засоби поступово переносять по частинах свою вартість на готовий продукт. Завдання бухгалтерського обліку полягає в тому, щоб визначити суму цієї вартості.

Знос являє собою втрату основними засобами фізичних якостей або техніко-економічних властивостей і, внаслідок цього, вартості. Величина зносу залежить від виду основних засобів, їх функціональної ролі у виробничому процесі, строку й умов використання. В основному він визначається строком служби об'єктів і зростає з терміном експлуатації.

Амортизація є систематичним розподілом первинної чи переоціненої вартості необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості протягом корисного їх використання (амортизації) [24].

Знос і амортизація - взаємообумовлені категорії обліку. Якщо знос показує, наскільки змінилась вартість основних засобів у результаті їх участі у виробничому процесі, то амортизація - яка вартість включена у собівартість за певний звітний період. Сума зносу завжди визначається в сумі амортизаційних відрахувань.

Порядок нарахування амортизації щодо основних засобів (основних фондів) регулюється двома нормативними документами: положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» та Податковим кодексом України [8].

Об'єктом амортизації є основні засоби (крім землі).

Амортизація (знос) нараховується протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, який визначається підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс) і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Фактори, які впливають на визначення строку корисного використання:

- очікуване використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або подібні обмеження використання об'єкта.

Строк корисного використання може переглядатися у разі зміни очікуваних економічних вигод від цього об'єкта.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання, за одним з методів, наведених на рис. 1.4.

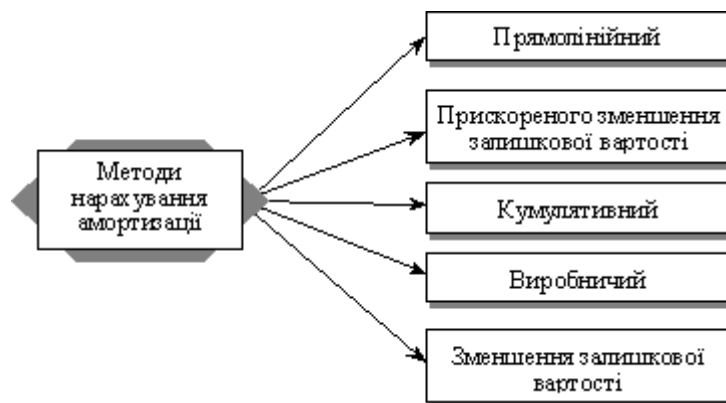

Рис. 1.4 - Методи нарахування амортизації, рекомендовані П(С)БО № 7

Відповідно до наведених методів нарахування амортизації на рис. 1.4., розглянемо сутність кожного методу:

- прямолінійний метод, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів;

- метод прискореного зменшення залишкової вартості, за яким річна сума амортизації розраховується як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, обчисленої, виходячи із очікуваного строку корисного використання об'єкта основних засобів, яка подвоюється;

- кумулятивним метод, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості об'єкта, який амортизується, та кумулятивного коефіцієнта:

Метод амортизації об'єкта переглядається, якщо змінюються очікувані способи отримання економічних вигод від його використання. Амортизація за новим методом починає нараховуватись, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни методу амортизації.

Нарахування амортизації:

- починається з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів визнано активом;
- припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта з основних засобів;
- призупиняється на період реконструкції, модернізації, добудови (дообладнання) та консервації об'єкта основних засобів.

Витрати від зменшення корисності об'єкта включаються до складу витрат звітного року. Вони накопичуються протягом строку корисного використання і відображаються в балансі у складі зносу основних засобів.

Накопичені за попередні періоди втрати від зменшення корисності об'єкта повністю або частково сторнуються в тому звітному періоді, в якому зникли причини зменшення корисності об'єкта основних засобів.

Зменшення корисності - втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості над сумою очікуваного відшкодування.

Амортизація малоцінних необоротних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % вартості об'єктів, які амортизуються, та решта 50 % вартості - у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100 % його вартості.

Для розрахунку амортизації ОЗ використовуються наступні первинні документи:

- 03-14 «Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)»;
- 03-15 «Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)»;
- 03-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

Для накопичення інформації про амортизовану вартість необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації, Планом рахунків передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів». Для узагаль-

нення інформації про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби» використовується субрахунок 131 «Знос основних засобів».

На субрахунку 131 «Знос основних засобів» узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби». При цьому інформація про суму зносу інвестиційної нерухомості, облік якої ведеться на субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» за первісною вартістю узагальнюється на субрахунку 135 «Знос інвестиційної нерухомості».

Типову кореспонденцію рахунків по обліку амортизації основних засобів наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Кореспонденція бухгалтерських рахунків по обліку амортизації основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Нарахована амортизація основних засобів:		
– об’єктів виробничого призначення, включаючи об’єкти, узяті у фінансову оренду	23 «Виробництво» 91 «Загальновиробничі витрати»	131 «Знос основних засобів»
- об’єктів, переданих в операційну оренду	949 «Інші витрати операційної діяльності»	131 «Знос основних засобів»
- об’єктів що забезпечують збут продукції	93 «Витрати на збут»	131 «Знос основних засобів»
- об’єктів загальногосподарського призначення	92 «Адміністративні витрати»	131 «Знос основних засобів»
- об’єктів житлово-комунального призначення та соціально-культурного призначення	949 «Інші витрати операційної діяльності»	131 «Знос основних засобів»
- в сумі, пропорційній нарахованій амортизації, по об’єктах основних засобів, отриманих безоплатно, придбаних (створених) за рахунок коштів цільового фонду, визнається дохід	424 «Безоплатно одержані необоротні активи» 69 «Доходи майбутніх періодів»	745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»

Дані обліку про знос основних засобів розкриваються в облікових реєстрах та фінансовій звітності:

- у регістрах обліку – Журналі 4 – на основі первинних документів та зведеної документації накопичується інформація по рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»;

- у I розділі Активу Балансу (форма №1) «Необоротні активи», у статті «Основні засоби» – знос відображається у П(С)БО № 2 «Баланс»;

- окрім Балансу (форма № 1) у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5) відображається вся інформація про наявність та рух основних засобів підприємства, сумах нарахованого по ним зносу.

Суми амортизаційних відрахувань знаходять своє відображення при журнально-ордерній формі обліку у журналі-ордері № 5, а при спрощеній формі бухгалтерського обліку у Відомості 4-М (розділ I) та розділах I і II Відомості 5-М.

1.2.3 Облік вибуття основних засобів

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», вибуття основних засобів регламентовано так: об'єкт основних засобів виключається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

Вибуття основних засобів може виникнути в результаті:

- передачі до статутного капіталу інших підприємств;
- обмін на інші активи;
- ліквідації внаслідок стихійного лиха.

Таке вилучення називається ліквідацією основних засобів. Документом на списування основних засобів у всіх випадках вибуття (крім передачі іншим підприємствам) є акт про ліквідацію основних засобів (форма № 03-3). У ньому зазначають причини вибуття, технічний стан, первинну вартість, суму зносу (амортизації), затрати на ліквідацію, найменування і вартість можливих для використання залишків від ліквідації, вартість капітальних ремонтів за час експлуатації, результати ліквідації.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається як різниця між доходом від вибуття і собівартістю (за вирахуванням непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям) і залишковою вартістю основних засобів.

У разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів його первинна (переоцінена) вартість та знос зменшуються відповідно на суму первинної (переоціненої) вартості та зносу ліквідованої частини об'єкта.

Відображення в системі рахунків вибуття основних засобів залежить від характеру вибуття: ліквідація, продаж тощо. На підприємствах вибуття основних засобів (залежно від його причини) у системі рахунків відображається поданими далі записами.

Типову кореспонденцію рахунків з обліку вибуття основних засобів наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4. - Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку вибуття основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Облік реалізації основних засобів		
1.Відображено списання нарахованого зносу при вибутті основних засобів.	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»	10 «Основні засоби»
2.Відображено залишкову вартість об'єкта основних засобів:		
- при їх реалізації	972 «Собівартість реалізованих необоротних активів»	10 «Основні засоби»
- при їх списанні	976 «Списання необоротних активів»	10 «Основні засоби»
- при безповоротному виведені з ладу об'єкта внаслідок стихійного лиха	991 «Витрати від стихійного лиха»	10 «Основні засоби»
Передача основних засобів в обмін		
1.Списаний знос основних засобів, що передаються в обмін на акції іншого підприємства	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»	10 «Основні засоби»
2.Відображено обмін залишковою вартістю основних засобів на	14 «Довгострокові фінан-	10 «Основні засоби»

справедливу вартість акцій іншого підприємства	сові інвестиції» 35 «Поточні фінансові інвестиції»	
3.Відображено перевищення справедливої вартості отриманих акцій над залишковою вартістю переданих основних засобів	14 «Довгострокові фінансові інвестиції» 35 «Поточні фінансові інвестиції»	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»
4. Відображено перевищення залишкової вартості переданих основних засобів над вартістю отриманих акцій	977 «Інші витрати звичайної діяльності»	10 «Основні засоби»
Облік безоплатної передачі основних засобів		
1.Відображено знос основних засобів, які списуються або передаються безоплатно	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»	10 «Основні засоби»
2.Відображено залишкову вартість основних засобів, які списуються або передаються безоплатно	44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)»	10 «Основні засоби»
3.Відображено заборгованість перед бюджетом за ПДВ від залишкової вартості основних засобів, які списуються або передаються безоплатно	44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)»	64 «Розрахунки за податками й платежами»

1.2.4. Інвентаризація основних засобів

Основним нормативним документом, який визначає умови і порядок проведення інвентаризації основних засобів є «Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу», затверджена наказом Міністерством фінансів України № 90 від 30.10.1998 р. Інвентаризація основних засобів проводиться не раніше 1 жовтня.

До початку інвентаризації слід перевірити:

- наявність і стан реєстрів обліку (карток, книг, описів тощо);
- наявність і стан технічних паспортів та іншої технічної документації;
- наявність документів на основні засоби, що здані чи прийняті установою в оренду, на зберігання, на тимчасове користування. За відсутності документів слід забезпечити їх отримання чи оформлення.

При виявленні розходжень і неточностей у бухгалтерському обліку або технічній документації необхідно до цих документів внести відповідні виправлення й уточнення [24].

Під час інвентаризації комісія в обов'язковому порядку проводить перевірку відповідності технічної документації, записує в описи повні найменування цих об'єктів та їхні інвентарні номери. У разі відсутності технічної документації про це вказується в описах - у графі «Примітка».

Машини, обладнання та інші об'єкти перевіряються за заводськими номерами і заносяться в описи окремо, із зазначенням інвентарного номера.

Основні засоби записуються в описі під найменуванням відповідно з основним призначенням об'єкта. Присвоєні об'єктам (предметам) основних засобів інвентарні номери не повинні змінюватися.

Оцінка виявлених і не врахованих з моменту проведення останньої інвентаризації об'єктів має бути проведена за дійсною вартістю, а знос слід визначити за справжнім технічним станом об'єктів з оформленням даних оцінки та зносу відповідними актами.

Основні засоби записуються в описі під найменуванням відповідно до основного призначення об'єкта. Об'єкт, що пройшов відновлення, реконструкцію, розширення чи переобладнання, внаслідок чого змінилося його основне призначення, вноситься до опису під найменуванням, що відповідає новому основному призначенню.

У випадках, коли проведені капітальні роботи (надбудова поверхів, прибудова нових приміщень та інше) або часткова ліквідація будівель і споруд (злам окремих конструктивних елементів) не відображені в бухгалтерському обліку, комісія повинна за відповідними документами визначити суму збільшення або зменшення балансової вартості об'єкта і привести в описі дані про проведені зміни. Водночас комісія повинна встановити винних осіб і причини, з яких конструктивні зміни об'єктів не знайшли відображення в обліку.

При виявленні об'єктів (предметів), що не перебувають на обліку, а також об'єктів (предметів) з відсутніми в обліку даними, що їх характеризують, комісія повинна включити до опису відсутні відомості і технічні показники цих об'єктів (предметів).

На основні засоби, які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню, складається окремий опис із зазначенням часу введення в експлуатацію та причин, що призвели ці об'єкти до стану непридатності.

Списання таких об'єктів провадиться у порядку, встановленому типовою інструкцією про порядок списання основних засобів бюджетних установ, затвердженою спільним наказом Головного управління Державного казначейства України та Міністерства економіки України № 126/137 від 02.12.97 р., яка зареєстрована в Міністерстві юстиції України за № 608/2412 від 19.12.97 р.

Обов'язково провадиться інвентаризація:

- 1) будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів - не менше одного разу на три роки;
- 2) музейних цінностей - відповідно до строків, встановлених Міністерством культури України;
- 3) бібліотечних фондів - один раз на 5 років;
- 4) інших основних засобів, малоцінних та швидкозношуваних предметів: у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях, їхніх управліннях (відділах), виконавчих органах місцевих рад не менше одного разу на 2 роки; в інших установах - не менше одного разу на рік.

Обробка результатів інвентаризації полягає у регулюванні розходжень фактичної наявності основних засобів з даними бухгалтерського обліку, встановленими при інвентаризації.

Об'єкти, помилково включені до складу основних засобів, переводяться до складу малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Неправильно використовувані норми амортизації не тягнуть за собою змін облікових даних про розмір зносу за минулі періоди (до 1-го числа місяця, в якому провадиться інвентаризація) і після уточнення слугують для правильного наступного відображення зносу.

Розходження внаслідок використання неправильно визначених коефіцієнтів індексації (переоцінки) основних засобів підлягають відображенню в обліку у встановленому порядку на суму виявленої різниці станом на 1-ше число місяця, в якому провадиться інвентаризація.

Розбіжності внаслідок неправильно проведеної переоцінки основних засобів підлягають відображенню в обліку у встановленому порядку на суму виявленої різниці.

Об'єкти основних засобів, які раніше не були прийняті на облік, оцінюють за відновною вартістю і зараховують до складу інших доходів від звичайної діяльності.

За результатами інвентаризації бухгалтерія перевіряє інвентаризаційні описи і при виявленні розходжень між даними обліку і фактичною наявністю основних засобів складає порівняльну відомість на об'єкти, що були раніше взяті на облік або були не виявлені.

Не враховані раніше в обліку основні засоби оприбутковуються: Д 10 «Основні засоби» - на справедливую вартість об'єкта; К 719 «Інші доходи від операційної діяльності» [36].

Недостача об'єктів основних засобів за залишковою вартістю списується з кредиту рахунка 10 «Основні засоби» на дебет рахунка 976 «Списання необоротних активів». Сума зносу, нарахована по цих об'єктах, відображається записом по дебету рахунка 131 «Знос основних засобів» і кредиту рахунка 10 «Основні засоби».

Після прийняття рішення керівником (власником) підприємства сума завданих збитків від недостачі (псування) основних засобів відноситься на рахунок винних осіб записом: Д 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків»; К 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з відображення результатів інвентаризації основних засобів наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. – Кореспонденція бухгалтерських рахунків по інвентаризації основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1.Оприбутковано виявлені лишки основних засобів	10 „Основні засоби”	746 „Інші доходи від звичайної діяльності”
2.Виявлені лишки основних засобів віднесено на фінансові результати	746 „Інші доходи від звичайної діяльності”	793 „Результат іншої звичайної діяльності”
3.Списано нестачу основних засобів:		
- на суму зносу	13 „Знос (амортизація) необоротних активів”	10 „Основні засоби”
- на залишкову вартість	976 „Списання необоротних активів”	10 „Основні засоби”
4.Суму нестачі (залишкову вартість) основних засобів віднесено на фінансові результати	793 „Результат іншої звичайної діяльності”	976 „Списання необоротних активів”
5.Нараховано суму до оплати, яка підлягає відшкодуванню матеріально-відповідальною особою	375 „Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків”	746 „Інші доходи від звичайної діяльності”
6.Відображено суму ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету	746 „Інші доходи від звичайної діяльності”	64 „Розрахунки за податками й платежами”
7.Різницю між сумою відшкодування і ПДВ віднесено на фінансові результати	746 „Інші доходи від звичайної діяльності”	793 „Результат іншої звичайної діяльності”
8.Сплачено суму відшкодування матеріально-відповідальною особою	30 „Каса” 31 „Рахунки в банках”	375 „Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків”

1.2.5. Облік ремонту основних засобів

Раціональне використання основних засобів та підтримання їх у робочому стані вимагає систематичного проведення ремонту. При цьому частково відтворюється ті якості основних засобів, які були втрачені внаслідок експлуатації (фізичний знос).

При плануванні й обліку необхідно забезпечити такі данні, як обсяг ремонтів і їх собівартість, використання коштів на проведення ремонтів, відхи-

лення фактичних витрат від кошторису. Тільки повна інформація про техніко-економічні показники, що пов'язані з ремонтом, може забезпечити дані про ефективність проведених робіт.

Поняття ремонтів складне і включає ряд робіт, пов'язаних із технічним оглядом і обслуговуванням, виконанням поточного ремонту (усунення дрібних пошкоджень основних засобів, заміна окремих незначних частин, деталей, штукатурні й оздоблювальні роботи), а також капітального ремонту (заміна цілих конструкцій будинків, споруд, вузлів і агрегатів машин тощо).

У складі підприємства відкриваються спеціалізовані ремонтні підрозділи - бригади, цехи. Виконання ремонтів (капітального та поточного) проводиться кількома способами: господарським, підрядним, змішаним.

При господарському способі ремонти виконують силами власних цехів, бригад. При підрядному - їх проводять спеціалізовані ремонтні заводи на основі укладених договорів. Змішаний спосіб передбачає виконання ремонтів одночасно господарським і підрядним способами.

При підрядному способі виконання ремонтних робіт підприємство приймає рахунки підрядних організацій за надані послуги і відносить їх на дебет рахунків: 23 «Виробництво»; 39 «Витрати майбутніх періодів»; 91 «Загально виробничі витрати»; 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; 94 «Інші витрати операційної діяльності» в К 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». На суму податку на додану вартість складається запис: Д 641 «Розрахунки за податками» в К 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

При господарському способі кореспонденція рахунків ремонту основних засобів залежить від організації його проведення. Витрати збирають за дебетом рахунка 23 із визначенням субрахунків ремонтних цехів та кредиту рахунків 131, 132, 201, 203, 205, 207, 22, 23, 63, 65, 66, 91 та інші. Сума закінченого ремонту відноситься на замовників дебет 23, 39, 91, 92, 93, 94 в кредит 23.

Перед складанням річного звіту проводять інвентаризацію забезпечення витрат на виконання ремонтів.

1.3. Нормативно-правова база податкового обліку основних засобів

Податковий облік основних засобів регулюється III розділом Податкового кодексу України, згідно з яким основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зношенням та очікуваного строку використання (експлуатації) яких з дати ведення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Відповідно до статті 145.1 Податкового кодексу України від 01.04.2011р. класифікацію груп основних засобів з метою податкового обліку поділено на 16 груп, які зображено на рис.1.5. Класифікація та наповнення груп практично збігається з нормами П(С)БО 7 «Основні засоби».

Групування основних засобів у бухгалтерському обліку використовується для нарахування амортизації. Строк корисного використання об'єктів основних засобів, інших необоротних активів для нарахування амортизації з дати набрання чинності розділом III Податкового кодексу України визначається платником податку самостійно з урахуванням дати введення їх в експлуатацію, але не менше мінімально допустимих строків корисного використання.

Нарахування амортизації регулюється П(С)БО 7 «Основні засоби», згідно якого підприємство може нараховувати амортизацію за допомогою одного з п'яти методів, які наведено у пункті 1.2.3.

Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним Наказом про облікову політику, з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Групи основних засобів у податковому обліку	1 група	земельні ділянки	
	2 група	капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	електронно-обчислювальні машини
	3 група	будівлі, передавальні пристрої, споруди,	інші машини для автоматичного оброблення інформації
	4 група	машини та обладнання	засоби зчитування або друку інформації
	5 група	транспортні засоби	інші інформаційні системи
	6 група	інструменти, прилади, інвентар, меблі	комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом)
	7 група	тварини	комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж
	8 група	багаторічні насадження	телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень
	9 група	інші основні засоби	
	10 група	бібліотечні фонди	
	11 група	малоцінні необоротні матеріальні активи	
	12 група	тимчасові (нетитульні) споруди	
	13 група	природні ресурси	
	14 група	інвентарна тара	
	15 група	предмети прокату	
	16 група	довгострокові біологічні активи	

Згідно з статтею 141.1 Податкового кодексу України від 01.04.2011р. передбачено, що амортизації підлягають витрати на:

- придбання основних засобів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності;

- самостійне виготовлення основних засобів вирощування довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності, в тому числі витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів;

- проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року;

- капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом, а саме іригацію, осушення та інше подібне капітальне поліпшення землі;

- капітальні інвестиції, отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання об'єкта інвестування (основного засобу, нематеріального активу) за умови визнання доходів пропорційно сумі нарахованої амортизації по такому об'єкту відповідно до положень підпункту 137.2.1 пункту 137.2 статті 137 цього Кодексу;

- суму переоцінки вартості основних засобів, проведеної відповідно до статті 146 цього Кодексу;

- вартість безоплатно отриманих об'єктів енергопостачання, газо- і теплозабезпечення, водопостачання, каналізаційних мереж, побудованих споживачами на вимогу спеціалізованих експлуатуючих підприємств згідно з технічними умовами на приєднання до вказаних мереж або об'єктів.

Не підлягають амортизації та повністю відносяться до складу валових витрат звітного періоду (згідно статті 144.2. Податкового кодексу України від 01.04.2011р.) витрати платника податку на:

- утримання основних засобів, що знаходяться на консервації;
- ліквідацію основних засобів;
- придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5 тисяч гривень театральними-видовищними підприємствами-платниками податку;

Відповідно до статті 144.3. Податкового кодексу України від 01.04.2011р., не підлягають амортизації та провадяться за рахунок відповідних джерел фінансування:

- витрати бюджетів на будівництво та утримання споруд благоустрою та житлових будинків, придбання і збереження бібліотечних і архівних фондів;

- витрати бюджетів на будівництво та утримання автомобільних доріг загального користування;

- витрати на придбання та збереження Національного архівного фонду України, а також бібліотечного фонду, що формується та утримується за рахунок бюджетів;

- витрати на придбання/самостійне виготовлення та ремонт, а також на реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів [2].

Стаття 145.1.6. Податкового кодексу встановлює, що амортизація об'єктів груп 9 (інші основні засоби), 12(тимчасові (нетитульні) споруди), 14(інвентарна тара), 15(предмети прокату), визначених у пункті 145.1 цієї статті, нараховується за прямолінійним, виробничим методами. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися за рішенням платника податків у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решта 50 відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 відсотків його вартості.

На основні засоби груп 1 та 13 амортизація не нараховується згідно статті 145.1.7.

Висновки до першого розділу

Основні засоби займають найбільшу частину в складі необоротних активів підприємства, саме від їх наявності та стану залежить рівень виробничих потужностей суб'єкта господарювання.

Опрацювання наукових праць та нормативно-правових актів, які характеризують досліджувану категорію основні засоби, дозволило нам здійснити висновки.

Здійснено дослідження економічної категорії «основні засоби», зокрема проаналізовано праці науковці.

Виділені ключові критерії визнання основних засобів покладено в основу свого бачення визначення поняття «основні засоби», під якими слід розуміти матеріальні активи, які зберігають свою натуральну форму протягом всього корисного терміну експлуатації, що становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на результат власної діяльності – виготовлений продукт, на дану послугу або товар. Розглянуто відображення в обліку операцій з основними засобами.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» і ТМ «Кривоозерська» утримують лідируючі позиції в сегменті мінеральних вод південного регіону України. «Кривоозерська Харчосмакова Фабрика», де випускається низка товарів під брендом «Кривоозерська» та ще деяка продовольча продукція, – потужне підприємство з сучасним обладнанням і новітніми технологіями, проте – з великою історією і славними традиціями.

Перший камінь у появу сьогоденного промислового гіганта було закладено в 1958 році: Кривоозерський райхарчкомбінат почав будівництво млина потужністю 4 тонни борошна на добу і маслоцеха потужністю 10 тонн рослинного масла на добу, а також дизельного відділення для енергетичних потреб підприємства.

Буквально через 2 роки, в 1960-ому, було введено в експлуатацію цех з виробництва гречаної та пшоняної круп. А через десятиліття, в 1970-му, завершилося будівництво цеху безалкогольної продукції, і було розпочато виробництво квасу (хлібного розливного і «Московського» в скляній ємності 0,5 л). У 1970-1980-их підприємство значно розширило асортимент продукції після введення в експлуатацію і запуску виробництв соків і плодоовочевих консервів, гірчиці і томатних соусів, плодоягідних і виноматеріалів.

У 1987 році відбулася подія, яке стала ключовою у великій історії «Кривоозерської Харчосмакової Фабрики»: воду з місцевої свердловини було відправлено на дослідження в Одеський науково-дослідний інститут медреабілітації і курортології. Експерти підтвердили високу якість води, на підставі чого була отримана ліцензія на виробництво мінеральної природної води «Кривоозерська»!

Завдяки команді того покоління, до 1993 року на «Кривоозерській ХСФ» вироблялося, крім мінеральної води, понад 20 найменувань безалкогольних напоїв. Однак і такої виробничої потужності виявилось недостатньо, щоб чинити опір

економічній постперестроєвній кризі 1990-их. Довгі 13 років підприємство перебувало в занепаді.

Точкою відліку новітньої історії «Кривоозерської» можна вважати 2006 рік. Завдяки наполегливості та працьовитості нової команди і прогресивного керівництва почався процес відродження фабрики, впровадження нових комплексних підходів у виробництві та маркетингу.

Сьогодні «Кривоозерська ХСФ» – одне з найпотужніших підприємств півдня України, а його «візитна картка» – природна мінеральна вода «Кривоозерська» – заслужено завоювала визнання всієї країни.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Кривоозерська харчосмакова фабрика» створено внаслідок реорганізації шляхом перетворення з закритого акціонерного товариства «Кривоозерська харчосмакова фабрика» для здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку.

В результаті перетворення закритого акціонерного товариства у товариство з обмеженою відповідальністю всі його майнові права, нематеріальні активи в тому числі: Спеціальний дозвіл на користування надрами, Ліцензія на видобування корисних копалин, Патент на промисловий зразок. Свідоцтво про атестацію, Свідоцтво на знак для товарів та послуг. Свідоцтва про право власності на нерухоме майно, Свідоцтво про право власності на рухоме майно. Дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки, Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, Дозвіл на спеціальне водокористування. Дозвіл на розміщення відходів, Сертифікат відповідності, Сертифікат на систему управління якістю, медичний (бальнеологічний) висновок, договори, договори на постачання електричної енергії, контракти, договори поставки та надання послуг, договори дистрибуції, установчі договори, кредитні договори, договори купівлі, продажу, оренди землі, додаткові договори та угоди, угоди про соціальноекономічне партнерство, поруки, застави майна, іпотеки нерухомого майна, проектно - кошторисні документації, технічні документації, акти

введення в експлуатацію об'єктів та обладнання, ухвали та судові рішення, рішення (розпорядження, накази) органів місцевого самоврядування та виконавчих органів, протоколи, дозволи, акти, акти приймання - передачі, акти оцінки вартості майна, акти про встановлення меж земельних ділянок в натурі, грошові оцінки земельних ділянок, плани меж землекористування, зведені акти вартості будівель та споруд, експлікації, реєстраційні посвідчення, листи, довідки, довідки-характеристики, виписки, свідоцтва, витяги, страхові свідоцтва, свідоцтва про реєстрацію випуску акцій, повідомлення, накази, заяви, клопотання, екологічні карти, хімічні аналізи води, заключення, погодження, бізнес-плани, власні накази, витяги з наказів, плани підрахунку запасів родовища «Кривоозерське», оглядові карти, гідрогеологічні карти району робіт, паспорта експлуатаційних свердловин №2297, №360, №2297а, №1226а, технологічні схеми розробки родовищ, пояснювальні записки, звіти, грошові кошти та зобов'язання, а також інші права та обов'язки переходять до його правонаступника (якщо діючим законодавством України прямо не передбачено внесення змін у вищевказаних документах), розмір Статутного капіталу, якого має дорівнювати розміру Статутного капіталу акціонерного товариства, яке прийняло рішення про реорганізацію, на дату прийняття такого рішення.

2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.:			
– попереднього року	104 268	112 077	7,5
– звітнього року	112 077	155 634	38,9

З табл. 2.1. видно, що відбулося збільшення валюти балансу на кінець попереднього року порівняно з початком на 7,5%, а на кінець звітнього року – на 38,9%, що можна охарактеризувати як позитивне та свідчить про покращення підприємством його діяльності впродовж двох років.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	60 996	190 010	2,1
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	7 247	30 607	4,2
3. Валюта балансу, тис.грн.:	104 268	112 077	1,1
– на початок року			
– на кінець року	112 077	155 634	1,4
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	108172,5	133855,5	1,2

З табл. 2.2. видно, що збільшення середньорічного значення валюти балансу в 1,2 р. супроводжувалось збільшенням чистого доходу в 2,1 р. та збільшенням фінансового результату до оподаткування в 4,2 р., що свідчить про ефективне вкладення грошових коштів у формування активів підприємства. Таким чином, зміни валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім можна охарактеризувати як позитивні.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства.

Аналіз оборотних активів. Аналіз дебіторської заборгованості.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	112 077	155 634	43557	38,9
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	70 047	76 138	6091	8,7
– в % до активів		62,5	48,9	-13,6	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	42 030	79 496	37466	89,14
– в % до активів		37,5	51,1	13,6	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	24 260	55 707	31447	74,8
– в % до активів		21,6	35,8	14,2	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	16706	10641	-6065	-36,3
– в % до активів		14,9	6,8	-8,1	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	788	12 882	12094	В 15,3 р.
– в % до активів		0,7	8,3	7,6	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	276	266	-10	-3,6
– в % до активів		0,3	0,2	-0,1	х
– у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн.	1170	92	–	-92	-
– в % до активів		0,1	–	-0,1	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	–	–	–	–
– в % до активів		–	–	–	х

З табл. 2.3. видно, що в звітному році порівняно з попереднім активи підприємства збільшились на 43557 тис. грн., або на 38,9%. Це відбулось за рахунок зменшення оборотних активів на 37466 тис. грн. або на 89,14% та необоротних активів на 6091 тис. грн. або 8,7%.

В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали необоротні активи – 37,5%, питома вага оборотних активів склала 62,5%. В звітному році відбулися наступні зміни в структурі активів підприємства: зменшилась питома вага необоротних активів на 13,6% та відповідно збільшилась питома вага оборотних активів на таку саму величину. Впродовж досліджуваного

періоду необоротних активів утримуваних для продажу, та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	42 030	79 496	100	100	37466	x	89,14	100
– запаси	1100	24 260	55 707	57,7	70,1	31447	12,4	74,8	83,9
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	16706	10641	39,7	13,4	-6065	-26,3	-36,3	-16,2
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	788	12 882	1,8	16,2	12094	14,4	В 15,3 р.	32,3
– інші оборотні активи	1170, 1190	276	266	0,8	0,3	-10	-0,5	-3,6	–

З табл. 2.4. видно, що в звітному році порівняно з попереднім оборотні активи підприємства збільшились на 37466 тис. грн. або на 89,14%. Це відбулось за рахунок збільшення запасів – на 31447 тис. грн. або на 74,8% та грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – на 12094 тис. грн. або в 15,3 р., також відбулося зменшення дебіторської заборгованості на 6065 тис. грн. або на 36,3% та інших оборотних активів – на 10 тис. грн. або 3,6%.

В структурі оборотних активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси – 57,7%, питома вага дебіторської заборгованості склала 37,7%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 1,8% інших оборотних активів – 0,8%. На кінець звітного року відбулись такі зміни в

структурі оборотних активів: збільшилась питома вага запасів до 70,1%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – до 16,2%, зменшилась питома вага дебіторської заборгованості до 13,4% та інших оборотних активів – до 0,3%.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	20 782	49,4	49 606	62,4	28824	138,7	13,0
– виробничі запаси*	20 690	49,2	49 606	62,4	28916	139,8	13,2
– незавершене виробництво*	–	–	–	–	–	–	–
– витрати майбутніх періодів	92	0,2	–	–	-92	-	-0,2
2. Сфера обігу в тому числі:	21248	50,6	29890	37,6	8642	40,7	-13,0
– готова продукція*	3 073	7,3	5 711	7,2	2638	85,8	-0,1
– грошові кошти	788	1,9	12 882	16,2	12094	В 15,3 р	14,3
– дебіторська заборгованість	16 706	39,7	10 641	13,4	-6065	-36,3	-26,3
– товари*	497	1,2	390	0,5	-107	-21,5	-0,7
– інші**	184	0,4	266	0,3	79	42,9	-0,1
Всього оборотний капітал	42 030	100	79 496	100	37466	89,14	–

З табл. 2.5. видно, що в звітному році порівняно з попереднім загальна величина оборотного капіталу підприємства збільшилась на 34499 тис. грн. або на 89,14%. Це відбулось за рахунок зменшення капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 28824 тис. грн. або на 138,7% та капіталу, розміщеного в сфері обігу на 8642 тис. грн. або на 40,7%.

В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, розміщений в сфері обігу – 50,6%, питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва – 49,4%. В звітному році питома вага капіталу,

розміщеного в сфері обігу зменшилась та відповідно, питома вага капіталу, розміщеного у сфері виробництва, збільшилась на 13,0 пунктів.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	60 996	190 010	129014	В 2,1 р.
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	39719,5	60763	21043,5	53,0
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100	23808,5	39983,5	16175	67,9
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷1155	13864	13673,5	-190,5	-1,4
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	1792,5	6835	5596,5	В 4,5 р.
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	254,5	271	16,5	6,4
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	–	–
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	169,4	527,8	358,4	В 2,1 р.
5. Потреба в оборотних коштів одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	110,3	168,8	58,5	53,0
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	1 099	1 975	876	79,7
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,54	3,13	1,59	103,2
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,65	0,32	-0,33	50,7
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	234,5	115,2	-119,1	-50,9
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	140,5	75,8	-64,7	-46,0
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	81,8	25,9	-55,9	-68,3
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	10,6	13,0	2,4	22,6
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,4	0,5	-0,9	-64,3

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	20104,1	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	—	х	х

Розрахунки, наведені в табл. 2.6, свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім покращилась, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 1,59 обороти, зменшення коефіцієнту завантаженості на 0,33 та скорочення тривалості одного обороту оборотних коштів на 119,1 днів (за рахунок скорочення часу перебування в коштах в розрахунках – на 55,9 дня, в запасах – на 64,7 дня, в інших коштах – на 0,9 дня, також відбулось збільшення часу перебування в грошових коштах – на 2,4 дня.). Це призвело до вивільнення з обігу суми оборотних коштів у розмірі 20104,1 тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.7.

З табл. 2.7 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітнього року порівняно з початком року зменшилась на 6065 тис. грн.. або на 36,3%. Це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 2296 тис. грн.. або 18,1. та заборгованості за розрахунками – на 3770 тис. грн.. або 97,1%, а також відбулось збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості на 1 тис. грн.. або на 0,6%.

Таблиця 2.7 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомі ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	16706	10641	100	100	-6065	x	-36,3	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1120, 1125	12 665	10 369	75,8	97,4	-2296	21,6	-18,1	37,9
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **::	1130÷1145	3882	112	23,2	1,1	-3770	-22,1	-97,1	62,6
– за виданими авансами	1130	2 774	–	16,6	–	-2774	-16,6	–	45,7
– з бюджетом,	1135	1 108	112	6,6	1,1	-996	–	-89,9	16,4
– в тому числі з податку на прибуток	1136	–	–	–	–	–	–	–	–
– з нарахованих доходів	1140	–	–	–	–	–	–	–	–
– із внутрішніх розрахунків	1145	–	–	–	–	–	–	–	–
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	159	160	1,0	1,5	1	0,5	0,6	–

В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займає заборгованість за товари, роботи, послуги – 75,8%, заборгованість за розрахунками склала 23,2%, інша заборгованість – 1,0%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: збільшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої заборгованості на 26,1 % п. та 0,5 % п. відповідно; зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 22,1%. пункти.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення дебіторської заборгованості	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	За товари, роботи, послуги	іншої
Попередній рік	Всього, в тому числі:	12 665	100	159	100	х	х
	– до 12 місяців	12 665	100	159	100	х	х
	– від 12 до 18 місяців	–	–	–	–	х	х
	– від 18 до 36 місяців	–	–	–	–	х	х
Звітний рік	Всього, в тому числі:	10369	100	160	–	-2296	1
	– до 12 місяців	10369	100	160	–	-2296	1
	– від 12 до 18 місяців	–	–	–	–	–	–
	– від 18 до 36 місяців	–	–	–	–	–	–

З табл. 2.8 видно, що як в попередньому, так й в звітному році дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги та інша заборгованість на 100% погашається у найкоротший термін – до 12 місяців. Це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерелом формування активів підприємства збільшились на 43557 тис. грн.. або на 38,9%. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 43826 тис. грн.. або на 40,7% та поточних зобов'язань і забезпечень на 1381 тис. грн.. або на 49,9%, також відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 1650 тис. грн або на 100%.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	112 077	155 634	43557	38,9
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	107 661	151 487	43826	40,7
		96,1	97,3	1,2	x
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	37614	75349	37735	100,3
		33,6	48,4	14,8	x
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	1 650	–	-1650-	
		1,4	–	-1,5	x
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	1 650	–	-1650	–
		1,4	–	-1,5	x
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	–	–	–	–
		–	–	–	x
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	2 766	4 147	1381	49,9
		2,5	2,7	0,2	x
3.1.Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	–	–	–	–
		–	–	–	x
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	–	–	–	–
		–	–	–	x
3.2.Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	2318	3692	1374	59,3
		2,1	2,4	0,3	x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	–	–	–	–
		–	–	–	x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	448	417	-31	-6,9
		0,4	0,3	-0,1	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис. грн. – в % до усіх джерел	1700	–	–	–	–
		–	–	–	x

В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займав власний капітал – 96,1%, питома вага поточних зобов'язань і забезпечень складала 2,5%, довгострокових зобов'язань і забезпечень – 1,4., В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування

активів підприємства: збільшилась питома вага власного капіталу на 1,2% та поточних зобов'язань і забезпечень на 0,2% пункти, зменшилась питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень на 1,4%.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	107 661	151 487	43826	40,7
1.Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	29 311	47 311	18000	61,4
–в % до власного капіталу		27,2	31,2	4,0	x
2.Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	960	960	–	–
–в % до власного капіталу		0,9	0,6	-0,3	x
3.Додатковий капітал, тис. грн.	1410	58 828	58 828	–	–
–в % до власного капіталу		54,6	38,8	-15,8	x
4.Резервний капітал, тис. грн.	1415	216	203	-13	6,0
–в % до власного капіталу		0,2	0,1	-0,1	x
5.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	18 346	44 285	30939	в 1,7 р
–в % до власного капіталу		17,1	29,3	12,2	x
6.Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	–	–	–	–
–в % до власного капіталу		–	–	–	x
7.Вилучений капітал, тис. грн.	1430	–	–	–	–
–в % до власного капіталу		–	–	–	x
2.Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	–	–	–	–
–в % до власного капіталу		–	–	–	x

З табл. 2.10 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 43826 тис. грн.. або на 40,7%. Це відбулось за рахунок збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу на 1800 тис. грн. або на 61,4% та нерозподіленого прибутку підприємства на 30939 тис. грн.. або в 1,7 р.

В структурі власного капіталу підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займав додатковий капітал – 54,6%, питома вага зареєстрованого капіталу склала 27,2%, нерозподіленого прибутку – 17,1%, капіталу у дооцінках – 0,9%, резервного капіталу склала 0,2%. В звітному році відбулись наступні зміни структури власного капіталу підприємства: збільшилась питома вага нерозподіленого прибутку на 12,2% п. та зареєстрованого капіталу на 4,0% п., та зменшилась питома вага додаткового капіталу на 15,8% п., резервного капіталу на 0,1% п. капіталу у дооцінках – 0,3%п.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	5 943	25 938	19995
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	108172,5	133855,5	25683
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095	28733,5	73092,5	44359
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	79439	60763	18676
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	36144	56481,5	20337,5
3. Рентабельність капіталу, %		5,49	19,38	13,89
4. Рентабельність основного капіталу, %		20,68	35,47	14,79
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		7,48	42,67	35,19
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		16,44	45,9	29,46

Розрахунки, наведені в табл. 2.11 показують, що в звітному році у порівнянні з попереднім показники рентабельності капіталу у підприємства збільшились:

– всього капіталу – на 13,89% п., за рахунок збільшення чистого прибутку на 19995 тис. грн. та середньорічної суми капіталу на 25683 тис. грн.;

– основного капіталу – на 17,79 % п. за рахунок рахунок збільшення чистого прибутку на 19995 тис. грн. та середньорічної суми основного капіталу на 44359 тис. грн.;

– оборотного капіталу – на 35,19% п. за рахунок збільшення чистого прибутку на 19995 тис. грн. та середньорічної суми оборотного капіталу на 16876 тис. грн.;

– власного оборотного капіталу – на 29,46% п. за збільшення чистого прибутку на 19995 тис. грн. та середньорічної суми власного оборотного капіталу на 20337,5 тис. грн.

Ці зміни позитивно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомі ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690	2716	4109	100,0	100,0	1393	x	51,3	100,0
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605, 1615	1 099	1 975	40,5	48,1	876	7,6	79,7	62,9
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610, 1620÷1645	1169	1717	43,0	41,8	548	-1,2	31,9	39,3
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	–	–	–	–	–	–	–

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
– з бюджетом, – у т.ч. з податку на прибуток – зі страхування – з оплати праці – за одержаними авансами	1620	–	–	–	–	–	–	–	–
	1621	–	–	–	–	–	–	–	–
	1625	80	151	2,9	3,7	71	0,8	88,6	5,1
	1630	166	181	6,1	4,4	15	-1,7	9,0	1,1
	1635	913	1 373	33,6	33,4	460	-0,2	50,4	33,0
– за розрахунками з учасниками	1640	–	–	–	–	–	–	–	–
– із внутрішніх розрахунків	1645	10	12	0,4	0,3	2	-0,1	20,0	0,1
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	448	417	16,5	10,1	-31	-6,4	-6,7	-2,2

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала заборгованість за розрахунками – 43,0%, питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги – 40,5%, інших поточних зобов'язань склала 16,5%,. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги. на 7,6 % п., зменшилась питома вага інших поточних зобов'язань та заборгованості за розрахунками 6,4 % п. та на 1,2 % п. відповідно.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.13 .

Таблиця 2.13 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.:	10369	1975	8394	–
2. За розрахунками:	112	1717	–	1605
– з бюджетом	112		112	
– у т.ч. з податку на прибуток	–	–	–	–
– за виданими авансами		–		–
– зі страхування	–	151	–	151
– з оплати праці	–	181	–	181
– за одержаними(отриманими) авансами	–	1 373	–	1 373
– за розрахунками з учасниками	–	–	–	–
– із внутрішніх розрахунків	–	12	–	12
3. Інші види заборгованості	160	417	–	257
Всього	10641	4109	6532	

З табл. 2.13 видно, що на кінець попереднього року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 6532 тис. грн. Це відбулось за рахунок перевищення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 8394 тис. грн.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за
узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал (1495)	101 533	107 661	151 487
2. Необоротні активи (1095)	66 859	70 047	76 138
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	34674	37614	75349
4. Короткострокові кредити банків (1600)	–	–	–
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	34674	37614	75349
6. Запаси (1100)	23 357	24 260	55 707
7. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 6)	11317	13354	19642
8. Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	11317	13354	19642
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1 248	1 099	1 975
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	<i>абс. стійка</i>	<i>абс. стійка</i>	<i>абс. стійка</i>

Відповідно до забезпеченості запасів, згаданими варіантами фінансування, розрізняють чотири типи фінансової стійкості:

1. *Абсолютна стійкість* – цей тип фінансової ситуації зустрічається рідко та вказує, що для забезпечення запасів достатньо власного оборотного капіталу, платоспроможність підприємства гарантовано:

$$\text{Запаси} < \text{Власний оборотний капітал}$$

2. *Нормальна стійкість* – для забезпечення запасів залучають власний (постійний) капітал та короткострокові кредити та позики, платоспроможність гарантована:

$$\text{Запаси} = (\text{Власний оборотний капітал} + \text{Короткострокові кредити банків})$$

3. *Нестійкий, передкризовий (критичний) фінансовий стан* – для забезпечення запасів крім власного оборотного капіталу та короткострокових кредитів і позик залучають джерела, які послаблюють фінансову напругу (наприклад, кредиторську

заборгованість), платоспроможність порушено, але є можливість її відновити за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів:

$$\text{Запаси} \leq (\text{Власний оборотний капітал}) + (\text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

4. Кризовий фінансовий стан – для забезпечення запасів, не вистачає зазначених джерел їх фінансування, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів відбувається за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

$$\text{Запаси} > (\text{Власний оборотний капітал}) + (\text{Короткострокові кредити банків}) + \text{Джерела, які послаблюють фінансову напругу: кредиторська заборгованість}$$

Дані розрахунків, які наведені в табл. 2.14, показують, що фінансова ситуація на підприємстві впродовж двох років є абсолютно стійкою.

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495	0,973	0,961	0,973	більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	1595+1695+ +1700	0,027	0,040	0,027	менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вл})	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	34674	37614	75349	збільшення

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495 – 1095	0,342	0,349	0,497	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	1495 – 1095	0,927	0,895	0,948	0,1
	1195+1200				

Як видно з табл. 2.15, коефіцієнт автономії впродовж двох років знаходиться в межах норми, що свідчить про стабільність та фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів знаходиться в межах норми, незважаючи на незначне зменшення даного показника на кінець звітного року. Це свідчить, що на початок попереднього року на 1 гривню власного капіталу підприємства припадало 0,03 грн. залучених коштів, на кінець попереднього року – 0,04 грн., на кінець звітного року – 0,03 грн.

Підприємство має власні оборотні кошти впродовж двох років, величина яких збільшується на кінець звітного року, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу знаходиться в межах норми.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має стабільну величину та свідчить про забезпеченість оборотних коштів підприємства власними оборотними коштами. впродовж двох років.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про ефективне вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та фінансову стабільність функціонування підприємства на ринку.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	788	12 882	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615÷1660+1690+1700)	2 716	4 109	-1928	8773
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	16890	10907	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	–	–	16890	10907
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	24352	55707	P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	1650	–	22702	55707
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	70 047	76 138	P_4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	107711	151525	-37664	-75387
<i>Баланс</i>	112077	155634	<i>Баланс</i>	112077	155634	–	–

З табл. 2.16 видно, що баланс підприємства в звітному році є абсолютно ліквідним лише на кінець року:

а) на початок року:

$$A1 < P1$$

$$A2 > P2$$

$$A3 > P3$$

$$A4 < P4$$

б) на кінець року:

$$A1 > P1$$

$$A2 > P2$$

$$A3 > P3$$

$$A4 < P4$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл.2.16) за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	13,67	15,47	19,35	3,88
	1695					
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-	1,0	5,13	6,5	5,79	-0,71
	-1100-1110					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2	0,62	0,29	3,14	2,85
	1695	[0,25... 0,35]				

З табл. 2.17 видно, що коефіцієнти швидкої, поточної та абсолютної ліквідності значно перевищують нормативні значення, що свідчить про платоспроможність підприємства.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.18.

З табл. 2.18 видно, що фінансовий результат до оподаткування в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 23360 тис. грн.. або в 3,2 рази. Це відбулось за рахунок зменшення збитку від реалізації продукції на 23734 тис. грн.. або в 4,3 рази та збільшення прибутку від іншої операційної діяльності – на 4031 тис. грн.. або на 30,6%, отримання прибутку від іншої діяльності у звітному році у

сумі 122 тис. грн. Негативний вплив здійснило збільшення збитку від фінансової діяльності на 27 тис. грн. або на 6,7%.

Таблиця 2.18 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	-5524	-76,22	18210	59,5	23734	В 4,3 р.
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	13175	181,79	12706	41,5	4031	30,6
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	7 651	х	30 916	х	23265	В 3,0 р.
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – –2250 –2255	-404	-5,57	-431	1,4	-27	6,7
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	–		122	0,4	122	100
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	7 247	100,0	30 607	100,0	23360	В 3,2 р.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	60 996	190 010	129014	В 2,1 р.
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	52 564	141 062	88498	В 1,7 р.
3. Адміністративні витрати	2130	2 603	3 504	901	34,6
4. Витрати на збут	2150	11 353	27 234	15884	В 1,4 р.
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	-5524	18210	23734	В 4,3 р.

З табл. 2.19 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності в попередньому році був збитком, який в звітному році перетворився на прибуток, що викликало його зменшення на 23374 тис. грн.. або в 4,3 р.та позитивно характеризує діяльність підприємства Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами (в 2,1 р.), ніж збільшення витрат, що пов'язані з реалізацією продукції (собівартість реалізованої продукції – в 1,7р., адміністративні витрати – на 34,6%, витрат на збут – в 1,4 р.).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	843	–	843	6,4	995	–	995	7,8	152	18,0
2. Операційна курсова різниця	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Реалізація інших необоротних активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Штрафи, пені, неустойки	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	16959	4627	12332	93,6	17092	5381	11711	92,2	-621	5,0
– відрахування до резерву сумнівних боргів	x	–	–	–	x	–	–	–	–	–
– непродуктивні витрати і втрати	x	–	–	–	x	–	–	–	–	–
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	17 802	4 627	13175	100,0	18 087	5 381	12706	100,0	4031	30,6

З табл. 2.20 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім роком збільшився на 4031 тис. грн., або на 30,6%. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від: операційної оренди активів на 152 тис. грн. або на 18,0%, та зменшення прибутку від інших операційних доходів і витрат – на 621 тис. грн., або на 5,0%.

Як в звітному так й в попередньому роках фінансовий результат від іншої операційної діяльності формувався за рахунок прибутку від операційної оренди активів, та інших операційних доходів і витрат.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.21 – 2.23.

За два роки підприємство не здійснювало фінансових результатів від інвестиційної діяльності.

Таблиця 2.22 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди	–	х	–	–	–	х	–	–	–	–
2. Проценти	х	404	-404	100,0	х	431	-431	100,0	-27	6,7
3. Фінансова оренда активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Інші фінансові доходи і витрати	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	–	404	-404	100,0	–	431	-431	100,0	-27	6,7

З табл. 2.22 видно, що фінансовий результат від фінансової діяльності як в звітному, так й в попередньому році був збитком, який збільшився на 27 тис. грн. або на 6,7 %. Це відбулося за рахунок збільшення фінансових витрат. Як в попередньому так й в звітному роках фінансовий результат від фінансової діяльності формувався за рахунок фінансових витрат.

Таблиця 2.23 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Реалізація необоротних активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Реалізація майнових комплексів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
4. Не операційна курсова різниця	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Безоплатно одержані активи	–	х	–	–	–	х	–	–	–	–
6. Списання необоротних активів	х			100,0	х	11	-11	–		
7. Інші доходи і витрати	–	–	–	–	133	–	133	–	–	–
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	–	–	–	100,0	133	11	122	100	122	100

З табл. 2.23 видно, що підприємство здійснювало іншу діяльність лише в звітному році, від якої отримало прибуток у розмірі 122 тис. грн. Фінансовий результат від іншої діяльності формувався за рахунок витрат на списання необоротних активів та інших доходів.

Таблиця 2.24 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	7 247	30 607	23360	В 3,2 р.
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	1 304	4 669	3365	В2,6 р.
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)– –2300	5 943	25 938	19995	В 3,4 р.

З табл. 2.24 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 19995 тис. грн., або в 3,4 р. Це відбулось за рахунок збільшення фінансового результату до оподаткування на 23360 тис. грн., або в 3,2 р. та витрат з податку на прибуток на 3365 тис. грн. або в 2,6 р.

Таблиця 2.25 - Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	7 247	30 607	23360
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	237475	231770	-5705
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	39719,5	60763	21043,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	277194,5	292533	-24381
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	2,61	10,46	7,85

Дані табл. 2.25 свідчать, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва збільшилась на 8,17% пункти. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 23360 тис. грн.. здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 8,43% пункти ($30607 \div (237475 + 39719,5) - 2,61 = 11,04 - 2,61 = 8,43\%$);

– зменшення середньої річної вартості основних засобів на 5705 тис. грн. здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 0,26 % пункти ($30607 \div (231770 + 39719,5) - 11,04 = 11,3 - 11,04 = 0,26\%$);

– збільшення середньої річної вартості оборотних коштів на 18969 тис. грн. здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,84% пункти $(30607 \div (231770 + 60763) - 11,3 = 10,46 - 11,3 = -0,84\% \text{п.})$;

Загальний вплив факторів: $8,43 + 0,26 - 0,84 = 7,85\% \text{п}$

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 1.

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0.579 \cdot \frac{\text{ПК}}{\text{П}} \quad (1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

$$Z_{\text{опер.}} = -0,3877 - 1,0736 * 15,47 + 0,579 * \frac{4416}{112077} = -16,9$$

$$Z_{\text{звіт.}} = -0,3877 - 1,0736 * 19,35 + 0,579 * \frac{4147}{155634} = -21,15$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана як в попередньому так й в звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень банкрутства підприємства, в звітному році значення показника зменшується, що свідчить про зменшення ймовірності банкрутства підприємства та позитивно характеризує його діяльність.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.26.

Таблиця 2.26 – Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2515) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	1,35	6,25	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.17	15,47	19,35	$\leq 3,2$	$\leq 2,0$	$\leq 1,0$
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	5,49	19,38	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	0,039	0,027	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф. №1}}{p. 1300 \text{ ф. №1}}$	0,336	0,484	0,4	$\leq 0,30$	$= 0,06$

Оцінка банкрутства підприємства за системою показників Бівера, свідчить, що як в попередньому році, так й в звітному році підприємство по всім показникам відноситься до I групи стійкої фінансовий стан.

Таблиця 2.27 – Основні фінансово-економічні показники діяльності
ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» за 2021-2022рр.*

Показники	Попередн ий рік	Звітній рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	60 996	190 010	129014	в 2,1 р.
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	52 564	141 062	88498	в 1,7 р
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	2 603	3 504	901	36,4
4. Витрати на збут, тис. грн.	11 353	27 234	15881	в 1,4 р.
5. Валовий прибуток, тис.грн.	8 432	48 948	40516	в 4,8 р.
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	63599	171800	108201	в 1,7 р.
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	104	90	-14	-13,5
5. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в тому числі:	7 247	30 607	23360	в 3,2 р.
- від основної операційної діяльності	-5524	18210	23734	в 4,3 р.
- від іншої операційної діяльності	13175	12706	4031	30,6
- від фінансової діяльності	-404	-431	-27	6,7
- від іншої діяльності	–	122	122	100
6. Податок на прибуток, тис.грн.	1 304	4 669	3365	в2,6 р.
7. Чистий прибуток, тис.грн.	5 943	25 938	19995	в 3,4 р.
8. Матеріальні витрати, тис.грн.	38 575	145 249	106674	в 2,8 р.
9. Матеріаловіддача, грн.	1,58	1,31	-0,27	17,1
10. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,63	0,76	0,13	20,6
11. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб	71	66	-5	-7,0
12. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	859099	2878939	2019840	в 2,4 р.
13. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис.грн.	5 196	5 725	529	10,2
14. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	73183,1	86742,4	13559,3	18,5
15. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	237475	231770	-5705	-2,4
16. Фондовіддача, грн.	0,26	0,82	0,56	в 2,2 р.
- по продукції				
- по прибутку	0,03	0,13	0,1	в 3,3 р.
17. Фондорентабельність, %	2,5	11,2	8,7	х
18. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	39719,5	60763	21043,5	53,0
19. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,54	3,13	1,59	103,2
20. Рентабельність продукції, %	16,0	34,7	18,7	х
21. Рентабельність виробництва, %	2,61	10,46	7,85	х
22. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис.грн.	13864	13673,5	-190,5	-1,4
23. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис.грн.	2750,5	3362,5	-612	-22,3

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
24. Коефіцієнти ліквідності балансу на кінець року:	15,47	19,35	3,88	
- коефіцієнт поточної ліквідності				x
- коефіцієнт швидкої ліквідності	6,5	5,79	-0,71	x
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,29	3,14	2,85	x

*розраховано за даними фінансової та статистичної звітності підприємства

Висновки до другого розділу

Таким чином, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності Товариство з обмеженою відповідальністю "Кривоозерська Харчосмакова Фабрика" за 2021-2022 роки свідчить про значне покращення його діяльності за досліджуваний період.

За звітний рік порівняно з попереднім відбулось збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 129014 тис. грн. або в 2,1 р., та собівартості реалізованої продукції – на 88498 тис. грн. або в 1,7р., що призвело до зменшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції на 14 коп. або на 15,5%.

В звітному році порівняно з попереднім фінансовий результат до оподаткування збільшився на 23360 тис. грн.. або в 3,2 рази, це відбулось за рахунок зменшення збитку від реалізації продукції на 23734 тис. грн.. або в 4,3 рази та збільшення прибутку від іншої операційної діяльності – на 4031 тис. грн.. або на 30,6%, отримання прибутку від іншої діяльності у звітному році у сумі 122 тис. грн., негативний вплив здійснило збільшення збитку від фінансової діяльності на 27 тис. грн. або на 6,7%.

Покращилось використання ресурсів на підприємстві: трудових – про що свідчить збільшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 2019840 грн. або в 2,4 р., основних засобів – про що свідчить збільшення фондівіддачі по продукції на 0,56 грн або в 2,2 р. та по прибутку – на 0,1 грн. або в 3,3 р. Покращилась ефективність використання оборотних коштів про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності оборотних коштів на 0,41 обороти або на

30,2%. Показники рентабельності також збільшились – рентабельність продукції – на 18,7%п., рентабельність виробництва – на 7,85 %п. Проте погіршилось використання матеріальних ресурсів на підприємстві, про що свідчить зменшення матеріаловіддачі на 0,27 грн або 17,1%.

Коефіцієнти ліквідності підприємства знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про його спроможність погасити свої поточні зобов'язання.

3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві

На підприємстві ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» бухгалтерський облік здійснюється згідно з Наказом №1 «Про облікову політику підприємства і організацію бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві» і згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [4].

Облікова політика застосовується так, щоб фінансові звіти повністю відповідали всім вимогам Закону і кожному конкретному П(С)БО. Застосовується перш за все ті підходи і методи для ведення бухгалтерського обліку і представлення інформації у фінансових звітах, які передбачені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства;

Наказ № 1 «Про облікову політику підприємства і організацію бухгалтерського обліку на підприємстві» містить у собі загальні відомості:

- згідно з П(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку і складання фінансових звітів (окрім звіту про рух грошових коштів) проводиться за принципом нарахування і так, щоб результат операцій і інших подій відображалися в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує або сплачує кошти. Такий підхід до складання фінансових звітів дає можливість інформувати користувачів не тільки про надходження або сплату грошових коштів у минулому, а й зобов'язаннях сплачувати кошти або надходження їх в майбутньому;

- згідно П(С) БО 7 основними засобами визнаються матеріальні активи, які використовуються підприємством у виробництві або постачанні товарів і надання послуг, для адміністративних цілей і використовуватимуться, як очікується впродовж більш за один рік [8];

- згідно П(С) БО 8 бухгалтерський облік нематеріальних активів ведеться за первинною вартістю і формується згідно з п.11-17. Амортизацію нематеріальних активів здійснюють прямолінійним методом. Термін корисного використання нематеріальних активів встановлено по групам;

- на інші необоротні матеріальні активи, які враховуються на рахунок 11, нараховувати знос у розмірі 100% при введенні їх в експлуатацію згідно п.11 П(С) БО 7;

- для обліку і узагальнення інформації про фінансові результати підприємства використовувати рахунок 79 «Фінансові результати», на якому визначається прибуток або збиток шляхом щоквартального порівняння дебетових оборотів з кредитовими. Для виявлення остаточного результату рахунок 79 по закінченню року закривати на 44 рахунок «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)». Дані по цьому рахунку використовувати у фінансовій звітності підприємства;

- за ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відповідає головний бухгалтер, в його обов'язки входить: забезпечення дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку; складання і подання в установлені терміни фінансової і статистичної звітності; організація контролю за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; брати участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; вести бухгалтерський облік на підприємстві по автоматизованій системі обробки даних;

- податковий облік здійснюється згідно законодавству України;

- фінансова звітність представляється кожного кварталу у складі: форми №1 «Баланс», форми №2 «Звіт о фінансових результатах» до 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом; кожного року у складі: форми №1 «Баланс», форми №2 «Звіт о фінансових результатах», форми №3 «Звіт про рух грошових коштів», форми №4 «Звіт про власний капітал», форми №5 «Примітки річної фінансової звітності» до 20 лютого наступного за звітним

роком (згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-XIV).

Організаційну структуру бухгалтерії можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 3.1).

Рис. 3.1 - Організаційна структура бухгалтерії

Фінансова звітність ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» включає такі форми: «Баланс», «Звіт про фінансові результати», «Звіт про рух грошових коштів», «Звіт про власний капітал», «Примітки до річної фінансової звітності».

Звітним періодом для складання фінансової звітності являється рік. Баланс складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Фінансова звітність являється відкритою окрім випадків, передбачених законодавством. Вона повинна бути обнародована шляхом публікації її в періодичних виданнях або її розповсюдженням у вигляді окремих друкованих видань.

Отже, бухгалтерський та податковий облік ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика», ведеться згідно з законодавством України і відображає весь процес виробництва на підприємстві, дає можливість; простежити за змінами, які відбуваються у виробництві. Враховуючи сукупність витрат, знаходиться собівартість продукту, що виробляється. Таким чином контролюється продуктивність та прибутковість всього

підприємства.

Рис. 3.2 - Фактори, які впливають на зміст облікової політики.

На підприємстві бухгалтерський облік автоматизовано. Документи виготовлені машинним способом, для надання їм юридичної сили повинні відповідати вимогам стандартів і бути закодовані відповідно до затвердженої системи кодифікації. Оригінал документа має відповідати запису на машинному носіїві. Оригіналом машинограми є перший за часом друкований екземпляр цього документа на паперовому носіїві. На машинограмі, яка є копією документа на машинному носіїві, додатково повинні бути представлені печатка чи штамп і відповідні підписи організації. Якщо в оригіналі машинограми вносяться зміни, на ній повинні бути вказані обґрунтування змін, дата їх внесення, посада і підпис посадової особи, яка здійснила зміни. Податковий облік - це система спостереження, вимірювання і реєстрація об'єктів, які в сукупності формують базу оподаткування, обчислення величини платежів і податків, належних до сплати відповідно до чинного законодавства та забезпечення своєчасності їх сплати.

Податковий облік в сучасних умовах податкової політики України став абсолютно відокремленою функціональною підсистемою бухгалтерського обліку у зв'язку зі специфікою прийнятого Податкового кодексу України від

02.12.2012 № 2755-VI. Податковий облік вирішує такі завдання:

- належне документування господарських операцій з метою формування достовірного джерела даних для проведення розрахунків податкових платежів;
- визначення величини витрат, амортизації та доходу з метою розрахунку прибутку для оподаткування;
- здійснення податкових розрахунків за всіма видами податків відповідно до чинного законодавства;
- складання податкових декларацій і звітів, їх подання в зазначені терміни податковим та іншим контролюючим органам;
- забезпечення своєчасної сплати податкових платежів.

Організація податкового обліку - це діяльність в межах підприємства зі створення і постійного впорядкування та удосконалення системи податкового обліку з метою забезпечення державних податкових органів інформацією, необхідною для контролю за правильністю нарахування та сплати податків.

Організація системи податкового обліку складається з наступних елементів:

- організації порядку ведення облікових записів з податкового обліку;
- організації роботи бухгалтерів при веденні податкового обліку.

Практика ведення податкового обліку дає змогу виділити такі основні принципи його організації:

- податковий облік ведеться платниками податків самостійно відповідно до норм податкового законодавства;
- здійснюється виключно в цілях оподаткування, а також податкового контролю;
- ведеться на базі документально підтверджених даних про об'єкти, які підлягають оподаткуванню або пов'язані з оподаткуванням (підтвердженням даних податкового обліку є первинні документи);
- безперервність, достовірність та своєчасність відображення в

податковому обліку даних про діяльність платника податку.

3.2. Облік надходження основних засобів на підприємстві

При формуванні інформації бухгалтерського обліку про основні засоби на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» використовують П(С)БО 7 «Основні засоби».

Основні засоби надходять на підприємство внаслідок придбання за гроші від постачальників чи підрядників та зараховуються на баланс за первісною вартістю.

Надходження основних засобів супроводжується відкриттям інвентарних карток для їх обліку, присвоєнням їм інвентарних номерів і проведенням необхідних записів в регістрах аналітичного обліку. У картці вказується назва об'єкта, його інвентарний номер і первісна вартість, коротка технічна характеристика та місце експлуатації об'єкта. З інвентарних карток створюється картотека заведена інвентарна картка реєструється бухгалтером в Описі інвентарних карток. Закріплення об'єкта за матеріально-відповідальною особою зазначається у «Списку об'єктів за місцем експлуатації», який ведеться у двох екземплярах.

Усі операції по руху основних засобів оформляються актами, які заповнюються комісією. Комісія створюється за наказом директора ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» як постійно діюча.

Прийом об'єкту у склад основних засобів відбувається у момент прийому його до експлуатації, при цьому складається акт типової форми ОЗ-1 «Акт приймання-передачі основних засобів № 983».

Передача об'єкта в інший цех чи інший підрозділ також оформлюється актом за формою ОЗ-1. При цьому в інвентарній картці на підставі цього акту робиться помітка про передачу об'єкта.

Для обліку витрат підприємства на придбання основних засобів використовується рахунок 152 «Придбання основних засобів», за кредитом ведеться журнал-ордер №4.

Синтетичний облік основних засобів ведеться на активному рахунку 10 «Основні засоби», сальдо згідно якого визначається первісна вартість облікованих на балансі основних засобів. За дебетом відображається надходження придбаних, створених, безоплатно отриманих, внесених засновниками основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю. По кредиту – вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів.

При цьому застосовуються наступні субрахунки:

- 103 «Будівлі та споруди»;
- 104 «Машини та обладнання»;
- 105 «Транспортні засоби»;
- 106 «Інструменти, прибори та інвентар»;
- 108 «Багатолітні насадження»;
- 109 «Інші основні засоби».

Кореспонденція рахунків з обліку основних засобів наведена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Кореспонденція рахунків з обліку основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»

Зміст господарських операцій	Сума, грн.	Дт	Кт
1. Оприбутковане на склад придбане устаткування, що вимагає монтажу	4325,70	205	631
2. Визначений податковий кредит з ПДВ (за наявності податкової накладної)	865,14	641	631
3. Проведена оплата постачальникам за отримане устаткування	5190,84	631	311
4. Відображені витрати, пов'язані з доставкою устаткування на склад	250,00	152	377
5. Визначений податковий кредит з ПДВ	50,00	641	377
6. Устаткування передане зі складу на монтаж	4325,70	152	205
7. Відображена вартість монтажних робіт, виконаних підрядчиком	550,60	152	631
8. Визначений податковий кредит з ПДВ	110,12	641	631
9. Проведена оплата рахунку підрядника за монтажні роботи	660,72	631	311
10. Введено в експлуатацію придбане устаткування (Акт вводу в експлуатацію)	5126,30	10	152

Узагальнення інформації відбувається в журналі-ордері №4, де накопичується інформація по рахунку 10 «Основні засоби».

3.3. Облік амортизації на підприємстві

Бухгалтерський облік зносу основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» ведеться на пасивному рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», на якому відкриті специфічні субрахунки:

- 1313 «Знос будівель та споруд»;
- 1314 «Знос машин та обладнання»;
- 1315 «Знос транспортних засобів»;
- 1316 «Знос інструментів, приборів та інвентарю»;
- 1318 «Знос багатолітніх насаджень»;
- 1319 «Знос інших основних засобів».

Нарахування зносу здійснюється за рахунок витрат виробництва. Документом, який підтверджує право на списання нарахованого зносу на витрати є Акт вводу в експлуатацію основних засобів. Нарахування амортизації основних засобів в бухгалтерському обліку відображаються проводками: Д-т 23 «Виробництво», рахунки класу 9 «Витрати діяльності»; К-т 131 «Знос основних засобів». Дане підприємство використовує податковий метод нарахування амортизації основних засобів, користуючись при цьому ст.8 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.97 р. № 283/97-ВР (із змінами та доповненнями). Кореспонденція бухгалтерських рахунків по обліку амортизації основних засобів наведена у табл. 3.2.

Таблиця 3.2. – Кореспонденція бухгалтерських рахунків по обліку амортизації основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»

Зміст господарської операції	Сума, грн.	Дт	Кт
1. Нарахована амортизація об'єктів основних засобів виробничого призначення	1123,8	23	131
2. Нарахована амортизація об'єктів що забезпечують збут продукції	49852,7	93	131
3. Нарахована амортизація об'єктів адміністративного призначення	583,2	92	131

3.4. Облік вибуття основних засобів на підприємстві

Основні засоби вибувають з підприємства внаслідок ліквідації та реалізації. Основні засоби, які вибувають з підприємства, оформлюються формою ОЗ-3 «Актом на списання основних засобів № 1». Акт містить відомості про назву об'єкта, його інвентарний номер, первинну вартість об'єкта, його зносу, причинах вибуття, результатах вибуття та ін.

Відображення в бухгалтерському обліку вибуття об'єкту основних засобів, первісна вартість яких – 3208,8 грн., нарахований знос – 2674,0 грн., витрати, пов'язані з ліквідацією, - 48,6 грн., оприбутковано матеріали від ліквідації (деталі, запасні частини, цегла) на суму 145,8 грн. наведена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Кореспонденція рахунків з обліку вибуття основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»

Зміст господарської операції	Сума, грн.	Дт	Кт
1. Списано знос основних засобів	2674,00	131	10
2. Списано залишкову вартість основних засобів	534,80	976	10
3. Відображено витрати, пов'язані з ліквідацією	48,60	976	63
4. Оприбутковано матеріали від ліквідації основних засобів	145,80	201	746
5. У кінці звітного періоду списано на фінансовий результат:			
- доходи	145,80	746	793
- витрати	583,40	793	976

3.5. Облік ремонту об'єктів основних засобів на підприємстві

Виконання ремонтів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» (капітального та поточного) проводиться господарським та підрядним способами.

При підрядному способі виконання ремонтних робіт підприємство приймає рахунки підрядних організацій за надані послуги і відносить їх на дебет рахунків: 23 «Виробництво»; 39 «Витрати майбутніх періодів»; 91 «Загально виробничі витрати»; 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; 94 «Інші витрати операційної діяльності» в К 63 «Розрахунки з

постачальниками та підрядниками». На суму податку на додану вартість складається запис: Д 64 «Розрахунки за податками» в К 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

При господарському способі кореспонденція рахунків ремонту основних засобів залежить від організації його проведення. Витрати збирають за дебетом рахунка 23 із визначенням субрахунків ремонтних цехів та кредиту рахунків 131, 132, 201, 203, 205, 207, 22, 23, 63, 65, 66, 91 та інші. Сума закінченого ремонту відноситься на замовників дебет 23, 39, 91, 92, 93, 94 в кредит 23.

3.6. Облік результатів інвентаризації та переоцінки основних засобів на підприємстві

Перед складанням річного звіту проводять інвентаризацію забезпечення витрат на виконання ремонтів.

Інвентаризація основних засобів проводиться не раніше 1 жовтня щороку. Інвентаризація проводиться комісією, яка складена за наказом директора підприємства. Під час інвентаризації комісія в обов'язковому порядку проводить перевірку відповідності технічної документації, записує в описи повні найменування цих об'єктів та їхні інвентарні номери. Основні засоби записуються в описі під найменуванням відповідно з основним призначенням об'єкта. Присвоєні об'єктам (предметам) основних засобів інвентарні номери не повинні змінюватися.

Обробка результатів інвентаризації полягає у регулюванні розходжень фактичної наявності основних засобів з даними бухгалтерського обліку, встановленими при інвентаризації.

Неправильно використовувані норми амортизації не тягнуть за собою змін облікових даних про розмір зносу за минулі періоди (до 1-го числа місяця, в якому провадиться інвентаризація) і після уточнення слугують для правильного наступного відображення зносу.

Після прийняття рішення керівником (власником) підприємства сума завданих збитків від недостачі (псування) основних засобів відноситься на

рахунок винних осіб записом: Д 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків»; К 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Висновки до третього розділу

Облік діяльності на підприємстві ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» ведеться згідно чинного законодавства, інструкціям, нормативно-правовим актам органів державної влади і місцевого самоврядування, керівним матеріалам фінансових, контрольно-ревізійних та податкових органів з організації бухгалтерського обліку та складання звітності, а також інших документів, які регулюють господарсько-фінансову діяльність товариства. А отже, бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

Ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» здійснюється бухгалтерією у складі 5 бухгалтерів під керівництвом головного бухгалтера. Форма організації бухгалтерського обліку – централізована з лінійною формою організаційної структури бухгалтерії

Головний бухгалтер підприємства забезпечує організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, контроль за раціональним, економним використанням усіх видів ресурсів, збереженням власності, впливає на підвищення ефективності господарської діяльності підприємства та безпосередньо контролює усі фінансові операції, які здійснює ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика».

З метою упорядкування руху та своєчасного відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» необхідно встановлено графіки документообігу, які встановлюють чітко визначений рух (переміщення) документів по підрозділах підприємства та виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначають максимальний термін його перебування в підрозділі, терміни для відображення в обліку.

4. АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «КРИВООЗЕРСЬКА ХАРЧОСМАКОВА ФАБРИКА»

4.1. Методика проведення аудиту основних засобів

Основні засоби є основною складовою матеріально-технічної бази підприємств, а тому проведення аудиту даних активів – надзвичайно важливе і складне завдання.

Мета аудиту відповідно до МСА 200 "Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності" полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів.

Виходячи з мети, основними завданнями аудиту основних засобів є:

- контроль за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з основними засобами;
- перевірка правильності документального оформлення операцій, пов'язаних з рухом основних засобів;
- перевірка правильності визнання, класифікації та оцінки необоротних активів;
- перевірка фактичної наявності і стану основних засобів; - перевірка правильності нарахування амортизації;
- виявлення фактів неефективного використання основних засобів, реалізації їх за заниженою ціною, заниження оцінки, необгрунтованого списання;
- оцінка придатності наявних основних засобів для експлуатації;
- перевірка правильності визначення фінансових результатів від реалізації основних засобів;
- перевірка відображення в обліку результатів надзвичайних подій, пов'язаних з основними засобами;
- перевірка правильності проведення Індксації, переоцінки основних засобів;

- перевірка операцій з орендованими і переданими в оренду основними засобами;

- встановлення джерел фінансування відтворення основних засобів;

- перевірка правильності списання недоамортизованої частини основних засобів під час їх ліквідації;

- аналіз показників використання основних засобів.

Об'єкти аудиту основних засобів – це групи основних засобів, їх первісна, залишкова, справедлива, ліквідаційна і відновлювана вартість, а також правильність документального оформлення операцій з основними засобами, достовірність синтетичного та аналітичного обліку, реальність відображення вартості основних засобів і зносу у фінансовій звітності; економічні й технічні показники використання основних засобів; організація їх обліку та стан внутрішнього контролю [27].

Джерелами аудиту основних засобів є:

- вимоги нормативних документів, що регламентують облік основних засобів;

- наказ про облікову політику підприємства;

- розпорядчі документи керівника підприємства щодо руху основних засобів;

- установчі документи (статут, засновницький договір);

- первинні документи з обліку основних засобів: акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів, акт списання основних засобів, акт на списання автотранспортних засобів, акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини, інвентарна картка обліку основних засобів, опис інвентарних карток з обліку основних засобів, картка обліку руху основних засобів, інвентарний список основних засобів, розрахунок амортизації основних засобів;

- реєстри синтетичного і аналітичного обліку по рахункам;

- акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки, дані внутрішнього контролю та інша документація, що узагальнює результати контролю;

- контракти, угоди про оренду, страхові поліси, кошториси, плани ремонтів основних засобів;

- фінансова та статистична звітність (ф. 1 "Баланс", ф. 5 "Примітки до річної фінансової звітності" тощо); - відповіді на запити аудитора;

- результати, отримані в ході аудиторської перевірки тощо.

Стратегія проведення аудиту основних засобів розробляється виходячи із норм МСА 300 "Планування". На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства [43].

Отже, з метою оцінки ефективності внутрішнього контролю основних засобів аудитор проводить тестування, у процесі якого з'ясовує такі питання:

- наявність на підприємстві основних засобів (власних, в ремонті, переданих в оренду, орендованих тощо);

- порядок присвоєння кожному об'єкту основних засобів у момент надходження на підприємство відповідного інвентарного номера:

- порядок і повнота виписки інвентарних карток;

- чи проставляються інвентарні номери у первинних документах з обліку об'єктів основних засобів;

- збереження первинних документи з обліку об'єктів основних засобів у бухгалтерії;

- порядок ведення аналітичного обліку основних засобів;

- наявність договорів про повну матеріальну відповідальність з особами, які відповідають за збереження основних засобів;

- наявність на підприємстві спеціальної постійно діючої комісії для оперативного вирішення проблем, пов'язаних з використанням та обліком нематеріальних активів;

- правильність проведення класифікації основних засобів;

- чи проводилась інвентаризація основних засобів при встановленні фактів зловживань, крадіжок, псування; за приписом судово-слідчих органів; при консервації основних засобів; при зміні матеріально відповідальної особи; перед складанням річного бухгалтерського звіту; при зміні керівництва підприємства; перед проведенням переоцінки;

- чи підлягають інвентаризації зі складанням окремого опису основні засоби, що є в оренді або на зберіганні:

- чи проводиться збирання та аналіз даних про об'єкти основних засобів, щодо яких планується переоцінка та визначення їх справедливої вартості;

- ведення на підприємстві аналітичного обліку переоцінки основних засобів з відображенням даних в аналітичному обліку;

- зміна методів нарахування амортизації основних засобів протягом поточного періоду;

- чи призупиняється нарахування амортизації основних засобів на період перебування об'єкта на реконструкції, модернізації, добудові, дообладнанні, консервації;

- наявність у складі основних засобів повністю зношених основних засобів;

- наявність у складі основних засобів, щодо яких існують судові позови;

- наявність у складі основних засобів, які передані під заставу;

- інші питання, обумовлені завданнями аудиту.

Тест системи внутрішнього контролю операцій з основними засобами на підприємстві наведено у таблиці А.2 додатку А.

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання плану аудиту.

Аудит основних засобів може проводитися у такій послідовності:

1) дослідження облікової політики підприємства, зокрема щодо основних положень організації обліку основних засобів (визнання, класифікація, оцінка, переоцінка, методи нарахування амортизації тощо);

2) встановлення забезпеченості бухгалтерії підприємства діючими нормативними документами, що регламентують облік основних засобів; типовими первинними документами з обліку основних засобів, регістрами синтетичного і аналітичного обліку, що застосовуються за даною формою обліку. Ця інформація дозволить аудитору скласти загальне уявлення про організацію обліку основних засобів на підприємстві та визначити питання, що вимагають особливої уваги;

3) ознайомлення з даними останньої інвентаризації основних засобів, її результатами та своєчасністю;

4) перевірка наявності наказів керівника про створення на підприємстві постійно діючої комісії зі списання основних засобів, переліку матеріально відповідальних осіб та встановлення наявності договорів про повну матеріальну відповідальність;

5) перевірка наявності картотеки основних засобів, правильності ведення інвентарних карток;

6) встановлення відповідності даних синтетичного та аналітичного обліку і бухгалтерського балансу (має бути ув'язка за сальдо на початок місяця, оборотами за місяць і сальдо на кінець місяця);

7) встановлення наявності орендованих основних засобів, правильності їх обліку, ознайомлення з договорами оренди (лізингу) основних засобів, що укладені з юридичними і фізичними особами.

Програму аудиторської перевірки основних засобів наведено у таблиці А.1 додатку А.

При перевірці облікової політики критеріями оцінки будуть виступати, у першу чергу, Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" та П (С)БО 7 "Основні засоби" [8].

Зокрема необхідно встановити відповідність визнання, класифікації, оцінки, переоцінки, нарахування амортизації нормам вищеназваних документів.

Так об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Придбані або створені основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів.

При цьому необхідно мати на увазі, що первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);

- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;

- суми ввізного мита;

- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);

- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; - витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;

- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат. Перевіряючи правильність оцінки основних засобів, враховують, що основні засоби можуть бути оцінені за первісною, переоціненою, залишковою, ліквідаційною, справедливою вартістю.

Методичні основи регулювання оцінки майна закріплені Законом України "Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні" від 12.07.01. № 2658 - III, а також в нормативно-правових актах по оцінці майна, затверджених Кабінетом Міністрів України або Фондом держмайна України. Відповідно вищеназваного Закону проведення переоцінки може здійснювати тільки професійний оцінювач, який має ліцензію на подібну діяльність, лише така оцінка буде вважатись незалежною. Фонд державного майна України веде Державний реєстр оцінювачів, які отримали кваліфікаційне свідоцтво. Згідно зі ст.ст. 8 і 18 вищеназваного Закону результати оцінки майна проведеної неналежною особою визнаються недійсними і скасовуються. А Кодексом про адміністративні правопорушення (ст. 1642) передбачено ще й адміністративний штраф в розмірі від 8 до 20 неоподатковуваних мінімумів за самооцінку [27].

Відповідно до діючого законодавства, оцінка майна проводиться на підставі договору між суб'єктом оціночної діяльності і замовником оцінки. Договір на проведення оцінки майна укладається в письмовій формі і може бути двостороннім або багатостороннім. При укладанні багатосторонньої угоди, крім замовника оцінки з одного боку може виступати особа-платник, якщо оплату послуг здійснює не замовник. По результатам такої оцінки складається Звіт про оцінку майна, який підписує оцінювач, що проводив оцінку майна, і керівник суб'єкту оціночної діяльності.

Відомості про справедливую вартість основних засобів, які містяться у Звіті про оцінку майна, є підставою для здійснення переоцінки наявних основних засобів.

Відносно амортизації, треба мати на увазі, що нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Визначаючи строк корисного використання (експлуатації) ураховують:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності; - фізичний та моральний знос, що передбачається;

- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Аудит наявності основних засобів доцільно починати з їх інвентаризації. Спеціально створена та затверджена наказом керівника підприємства комісія перевіряє наявність основних засобів і відображає їх результати в інвентаризаційних описах. Під час перевірки звертається увага на наявність технічних паспортів та Іншої технічної документації.

Аудитор повинен стежити за ходом інвентаризації основних засобів, оцінити правильність її методики, документальне оформлення, відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку.

У випадку встановлення задовільного стану проведення інвентаризації на підприємстві аудитор може користуватися її даними для складання аудиторського висновку.

Розглянемо інші аспекти методики аудиту основних засобів. Так, достовірність даних про наявність і рух основних засобів перевіряють зіставленням суми за інвентарною карткою (якщо вона ведеться) із сумою в описі інвентарних карток. Також встановлюють відповідність даних аналітичного обліку основних засобів їх залишку на рахунку 10 "Основні засоби" на відповідні дати; відповідність залишків у Головній книзі з даними Балансу.

Важливе місце при проведенні аудиту основних засобів займає перевірка правильності оцінки об'єктів за первісною вартістю. Аудитор повинен встановити законність віднесення тих чи інших витрат до складу первісної вартості основних засобів, керуючись при цьому нормами П (С)БО № 7 "Основні засоби".

У випадку якщо об'єкт основних засобів було збудовано, правильність визначення первісної вартості буде перевірятися дещо по-іншому. Передусім необхідно з'ясувати, яким чином відбувалося будівництво (власними силами, чи за допомогою будівельної організації). Необхідно перевірити проектно-кошторисну документацію, наявність договорів підряду тощо, перевірити обґрунтованість здійснених витрат.

Повноту і своєчасність оприбуткування перевіряють шляхом порівняння дати оприбуткування за рахунком 10 "Основні засоби" з датами, вказаними в первинних документах.

Крім того, методика аудиту основних засобів передбачає здійснення процедур, наведених нижче.

1) перевірка наявності первинної документації за всіма господарськими операціями з основними засобами;

2) перевірка наявності документів на придбання (виготовлення), продаж (передачу) основних засобів;

3) перевірка санкціонування операцій з основними засобами;

4) перевірка обґрунтованості і достовірності відображення в обліку витрат на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів;

5) перевірка правильності розрахунку індексу переоцінки основних засобів, а також документального оформлення та відображення в обліку результатів переоцінок основних засобів;

6) перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів та її віднесення на відповідні рахунки витрат;

7) виявлення об'єктів основних засобів, за якими не нараховується амортизація, а також повністю амортизованих об'єктів основних засобів, які є в експлуатації, але амортизація на них не нараховується; які не експлуатуються, але амортизація на них продовжує нараховуватись;

8) перевірка ліквідації основних засобів у зв'язку з їх повним зносом або непридатністю для подальшої експлуатації;

9) перевірка своєчасності відображення в обліку вибуття основних засобів;

10) перевірка правильності відображення в обліку операцій з основними засобами, які мають нульову вартість і можуть принести економічну вигоду;

11) контроль за відображенням в обліку результатів надзвичайних подій, пов'язаних з основними засобами.

Відповідно до МСА 545 "Залучення експерта" оцінка активів завжди викликає значний ризик і впливає на достовірність показників фінансової звітності. Про особливості переоцінки вже йшла мова вище. Перевірка правильності проведення переоцінки може бути оформлена робочим документом наступного виду.

Важливим етапом аудиту є перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів та її віднесення на відповідні рахунки витрат. Необхідно встановити правильність обчислення суми зносу об'єкту основних засобів, після чого перевірити, чи вірно визначено об'єкт обліку витрат, на який має бути віднесено знос у вигляді амортизаційних відрахувань (РД 06).

Відповідальним аспектом перевірки аудитором фінансово-господарської діяльності підприємства є дослідження показників стану та ефективності використання основних засобів, визначення рівня забезпеченості підприємства основними засобами (коефіцієнти оновлення, вибуття, зносу, придатності, а також фондоозброєність, фондвіддача, фондомісткість).

Проводячи аналіз наявності та руху основних засобів, використовують такі прийоми аналізу, як порівняння та зіставлення. Порівнюють показники за звітний та минулі роки, а також з показниками інших підприємств чи середніми по району тощо.

Заключним етапом аудиту є узагальнення результатів перевірки, встановлення у відповідності до МСА 320 "Суттєвість в аудиті" суттєвості

виявлених помилок і порушень; а також формулювання відповідного висновку [43].

Типовими порушеннями в обліку основних засобів є такі:

- недотримання в наказі про облікову політику вимог чинного законодавства щодо обліку основних засобів;
- неповнота заповнення первинних документів з обліку основних засобів або їх відсутність;
- відсутність інвентарного обліку основних засобів;
- порушення порядку проведення інвентаризації основних засобів та відображення її результатів в обліку;
- невірна оцінка основних засобів;
- необґрунтоване списання основних засобів;
- помилки під час проведення переоцінки основних засобів;
- невірне нарахування амортизації основних засобів та її віднесення на об'єкти обліку;
- невідповідність даних синтетичного та аналітичного обліку тощо.

4.2. Аудиторський висновок про достовірність ведення обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»

*Аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора)
щодо фінансової звітності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова
фабрика»*

станом на 31.12.2022 року

Адресат

Власникам ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика»

Вступний параграф

Основні відомості про емітента

ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика», код ЄДРПОУ 05467783.
Миколаївська область, Первомайський район, смт. Криве Озеро, вул.
Індустріальна, буд. 2.

Опис аудиторської перевірки

Аудиторська перевірка проведена у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудиторську діяльність», інших законодавчих актів України та у відповідності з вимогами Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, рік видання 2014, затверджених в якості Національних стандартів аудиту рішенням АПУ від 29.12.2015 року № 320/1 (надалі – МСА), в тому числі у відповідності із МСА № 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності», МСА № 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора», № 706 «Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора». Концептуальною основою для проведення аудиторської перевірки є Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Аудитором були виконані процедури згідно вимог МСА 500 «Аудиторські докази», що відповідають меті отримання достатніх і прийнятних аудиторських доказів. У процесі виконання аудиторських процедур Аудитор звертав увагу на доречність та достовірність інформації, що використовувалася ним як аудиторські докази. Аудиторські докази необхідні Аудитору для обґрунтування аудиторської думки.

У своїй роботі Аудитор використовував принцип вибіркової перевірки. Під час перевірки до уваги бралися тільки суттєві викривлення. Планування і проведення аудиту було спрямоване на одержання розумних підтверджень щодо відсутності у фінансовій звітності суттєвих помилок. Дослідження здійснювалось шляхом тестування доказів на обґрунтування сум та інформації, розкритих у фінансовій звітності, а також оцінка відповідності застосованих принципів обліку нормативним вимогам, щодо організації бухгалтерського обліку і звітності в Україні, чинним протягом періоду перевірки.

Вибір процедур залежав від судження Аудитора, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства або

помилки. Виконуючи оцінку цих ризиків, Аудитор розглядав заходи внутрішнього контролю, що стосуються складання та достовірного подання суб'єктом господарювання фінансової звітності, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю суб'єкта господарювання. Аудит включав також оцінку відповідності використаної облікової політики, прийнятність облікових оцінок, виконаних управлінським персоналом, та загального подання фінансової звітності.

Метою проведення аудиторської перевірки фінансової звітності є висловлення думки стосовно того, чи складена фінансова звітність в усіх суттєвих аспектах згідно з визначеною концептуальною основою фінансової звітності.

Фінансова звітність Товариства підготовлена згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Річна фінансова звітність складена на підставі даних бухгалтерського обліку Товариства станом на кінець останнього дня звітного року.

Опис перевіреної фінансової інформації

Аудитор здійснив вибірккову перевірку фінансової звітності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика», яка складає повний комплект фінансової звітності та включає:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) станом на 31.12.2022р. (форма № 1);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2022 р. (форма № 2);
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2022 р. (форма № 3);
- Звіт про власний капітал за 2022р. (форма № 4);
- Примітки до річної фінансової звітності за 2022р. (форма № 5).

Відповідальність управлінського персоналу за підготовку та достовірне представлення фінансових звітів

Управлінський персонал несе відповідальність стосовно складання та достовірності подання наданої до перевірки звітності та документації, відповідно до Статуту ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» та чинного законодавства України, та за такий внутрішній контроль, який управлінський персонал визначає як необхідний для того, щоб забезпечити складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки, а саме:

- Директор – Слатвінський С.М.
- Головний бухгалтер – Григоренко Т.О.

Відповідальність аудитора

Нашою відповідальністю є висловлення думки щодо цієї фінансової звітності на основі проведеного нами аудиту. Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту. Ці стандарти вимагають від нас дотримання відповідних етичних вимог, а також планування й виконання аудиту для отримання достатньої впевненості, що фінансова звітність не містить суттєвих викривлень.

Аудит передбачає виконання аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів щодо сум і розкриттів у фінансовій звітності. Вибір процедур залежить від судження аудитора, включаючи оцінку ризиків суттєвих викривлень фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки. Виконуючи оцінку цих ризиків, аудитор розглядає заходи внутрішнього контролю, що стосуються складання та достовірного подання суб'єктом господарювання фінансової звітності, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю суб'єкта господарювання. Аудит включає також оцінку відповідності використаних облікових політик, прийнятність облікових оцінок, виконаних управлінським персоналом, та загального подання фінансової звітності.

Ми вважаємо, що отримали достатні та прийнятні аудиторські докази для висловлення нашої думки.

Підстава для висловлення умовно-позитивної думки

Станом на 31.12.2022 року Товариство має прибуток у розмірі 25938 тис. грн. Розрахункова вартість чистих активів товариства на кінець звітного періоду складає 151487 тис. грн., зареєстрований капітал складає 47311 тис. грн., таким чином, вартість чистих активів є більшою за статутний капітал Товариства, що відповідає вимогам ст.155 п.3 Цивільного кодексу України. Наявність збитків є суттєвою невизначеністю, яка може поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання безперервно продовжувати свою діяльність, тому Товариство може не бути здатним реалізувати свої активи та погасити свої зобов'язання в звичайному ході своєї діяльності. В ході перевірки Аудитор не може дати абсолютної гарантії щодо відсутності існування загрози безперервності діяльності Товариства згідно з вимогами Міжнародного стандарту аудиту 570 "Безперервність".

Умовно – позитивна думка

На нашу думку, за винятком можливого впливу питання, про яке йдеться у параграфі «Підстава для висловлення умовно-позитивної думки», фінансова звітність подає достовірно в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» станом на 31 грудня 2022 року, його фінансові результати і рух грошових коштів за рік, що закінчився на зазначену дату, відповідно до П (С) БО.

Інша допоміжна інформація

Висловлення думки щодо відповідності вартості чистих активів вимогам чинного законодавства

Вартість чистих активів товариства визначена шляхом вирахування із суми активів, прийнятих до розрахунку, суми його зобов'язань, прийнятих до розрахунку.

Розрахунок вартості чистих активів товариства здійснювався згідно Методичних рекомендацій Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо визначення вартості чистих активів товариств від 17.11.2004 р. № 485 з метою реалізації положень ст. 155 «Статутний капітал товариства» п.

З Цивільного кодексу України.

Наявність суттєвих невідповідностей між фінансовою звітністю, що підлягала аудиту, та іншою інформацією, що розкривається емітентом цінних паперів та подається до Комісії разом з фінансовою звітністю

Під час виконання завдання аудитор здійснив аудиторські процедури щодо виявлення наявності суттєвих невідповідностей між фінансовою звітністю, що підлягала аудиту, та іншою інформацією, що розкривається Товариством у відповідності з МСА 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність».

В результаті проведення аудиторських процедур Аудитор не отримав аудиторських доказів того, що фінансова звітність була суттєво викривлена у зв'язку з інформацією, що розкривається разом з фінансовою звітністю.

Порядок утворення органів управління, їх компетенція та порядок організації роботи і відповідальність визначені Статутом Товариства та відповідними положеннями.

Товариство не проводить щорічну аудиторську перевірку за участю зовнішнього аудитора. Про призначення зовнішнього аудитора приймалось рішення дирекцією.

Висловлення думки щодо ідентифікації та оцінки аудитором ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства

Під час виконання процедур оцінки ризиків і пов'язаної з ними діяльності для отримання розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи його внутрішній контроль, як цього вимагає МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», аудитор виконав процедури, необхідні для отримання інформації, яка використовувалася під час ідентифікації ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства у відповідності до МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності». Аудитором були подані запити до управлінського персоналу та інших працівників суб'єкта господарювання які, на думку аудитора, можуть мати інформацію, яка, ймовірно, може

допомогти при ідентифікації ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки. Аудитором виконані аналітичні процедури, в тому числі з використанням деталізованих даних, спостереження та інші. Аудитор отримав розуміння зовнішніх чинників діяльності суб'єкта господарювання, структури його власності та корпоративного управління, структури та способу фінансування, облікової політики, цілі та стратегії і пов'язаних з ними бізнес-ризиків, оцінки та оглядів фінансових результатів.

Аудитор не отримав доказів обставин, які можуть свідчити про можливість того, що фінансова звітність містить суттєве викривлення внаслідок шахрайства.

Аудит проводився з 21 жовтня по 21 листопада 2023 р.

Виконавець – Аудитор сертифікат № 008854, рішення Аудиторської палати України

В.С. Бучко

№ 254 від 29 квітня 2021 р.

Директор ТОВ «ПРОФАУДИТ» сертифікат № 007040, рішення Аудиторської палати України

А.П. Дворнікова

№ 269 від 29 квітня 2021 р.

21.11.2021 року

м. Одеса, Україна

Висновки до четвертого розділу

В даному розділі роботи проаналізовано особливості методики проведення аудиту основних засобів, а саме мета, завдання, предметна область дослідження, основні етапи, основні недоліки та порушення, які виявляє аудит в процесі дослідження відображення в обліку та фінансової звітності підприємства.

Проведено аудиторське дослідження відображення в обліку та фінансової звітності фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика». Результати аудиторського дослідження відображені в аудиторському висновку.

Дослідження організації обліку основних засобів ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» встановлено, що на підприємстві бухгалтерський облік ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку основних засобів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Невід'ємною умовою здійснення господарської діяльності є забезпечення підприємства, поряд з матеріальними і трудовими ресурсами, необхідними основними засобами – будинками, спорудами, устаткуванням, транспортними й іншими засобами. Відмінною рисою основних засобів є тривалий час їхнього використання, поступовий знос і передача вартості на собівартість знову створеного продукту (виготовленої продукції, виконаних робіт і послуг).

Методика та організація облікового процесу руху основних засобів на підприємстві забезпечує: контроль за зберіганням основних засобів; своєчасне, правильне документальне оформлення відображення в обліку надходження основних засобів, їх внутрішнього переміщення (з цеху в цех, зі складу на склад, з відділу у відділ тощо), ефективного використання, вибуття (ліквідація, реалізація, безкоштовна передача); своєчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів; відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів; визначення результатів від ліквідації, а також збитків від списування не повністю амортизованих об'єктів основних засобів; виявлення зайвих та морально застарілих основних засобів.

У першому розділі відображені питання економічної сутності обліку основних засобів відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, податкового обліку та економічна сутність показників, що характеризують ефективність використання основних засобів.

У другому розділі був проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» за два роки з поглибленим аналізом складу, структури, динаміки та ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності Товариство з обмеженою відповідальністю "Кривоозерська харчосмакова фабрика" за 2021-2022 роки свідчить про значне покращення його діяльності за досліджуваний період. За досліджуваний період оновлення основних засобів було незначне, про що свідчать коефіцієнти оновлення і вибуття, практично дорівнюючі 0 значенню.

В третьому розділі роботи було розглянуто характеристику організації бухгалтерського та обліку основних засобів на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика».

Було встановлено, що єдина система обліку ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» забезпечується трьома нерозривно пов'язаними видами обліку: оперативно-технічним, статистичним та бухгалтерським.

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» здійснюється на підставі Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 2002 р. №996-XIV.

На ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика» застосовується автоматизована форма обліку. Порядок та форми обліку про рух основних засобів, капітальних інвестицій основних засобів розкриваються в облікових реєстрах та фінансовій звітності на підприємстві. Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному інвентарному об'єкту, з застосуванням інвентарних карток, в яких є інформація про первісну вартість, інвентарний номер, знос.

У четвертому розділі було проведено аудит достовірності відображення господарських операцій з обліку на ТОВ «Кривоозерська харчосмакова фабрика», в результаті якого було складено аудиторський висновок.

Аудит основних засобів на підприємстві показав відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавчих і нормативних актів. Майно товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі підприємства. Інформація, що надана

в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам П(С)БО № 2 «Баланс», П(С)БО № 7 «Основні засоби» та прийнятій обліковій політиці.

Оцінка основних засобів, що використовується в бухгалтерському обліку згідно П(С)БО № 7, складається з первісної, справедливої, переоціненої, ліквідаційної та залишкової вартості. Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) і Концепції бухгалтерського обліку в ринковій економіці виділяють чотири методи оцінки активів за: фактичною собівартістю придбання; відновленою вартістю; можливою ціною продажу; дисконтною вартістю. МСБО 16 «Основні засоби» містить два підходи до оцінки основних засобів у балансі після надходження: базовий та альтернативний.

На підприємстві застосовується податковий метод розрахунку зносу (амортизації) основних засобів, визначений ст. 8 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств». Протягом року метод амортизації не змінювався.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, пропонуємо заходи, які на нашу думку, направлені на вдосконалення системи обліку основних засобів:

- оформлювати акти списання, прийому-передачі, акти внутрішнього переміщення, акти ремонту, модернізації належними для цього затвердженими бухгалтерськими документами, слідкувати за співпаданням дат фактичної дії з датою, вказаною в документі;

- за наявності у структурі документів і реєстрів з обліку основних засобів застарілих показників, які не формують підсумкової, узагальнюючої інформації, вважаємо доцільним удосконалити носії інформації про основні засоби, як щодо складу, так і щодо змісту, а саме вилучити непотрібні показники, в свою чергу це зменшить обсяги зайвої роботи облікового апарату та дозволить зосередитись на результативній інформації, що безпосередньо

впливає на прийняття управлінських рішень щодо наявності основних засобів та режиму їх використання та підвищить ефективність обліку;

- формування та функціонування на постійній основі служби внутрішнього аудиту;

- застосування сучасних методик та прийомів перевірки з використанням спеціального програмного забезпечення з метою підвищення швидкості обробки інформації щодо стану основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. N 436-IV / [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України № 436-15. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення 11.09.2023)
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями / [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України № 2755-17. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 15.09.2023)
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017р. № 2258-VIII (в редакції від 01.10.2018 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. (дата звернення 05.09.2023)
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (в редакції від 01.07.2018.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення 01.10.2023)
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 09.10.2023)
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>. (дата звернення 11.10.2023)
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Міністерства фінансів України

від 28.05.1999 р. № 137. - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>. (дата звернення 24.10.2023)

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 (в редакції від 24.07.2015р.). / [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>(з змінами та доповненнями). (дата звернення 04.09.2023)

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (з змінами та доповненнями). (дата звернення 05.09.2023)

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>. (дата звернення 08.10.2023)

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та діяльність, що припиняється»: наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03> (з змінами та доповненнями). (дата звернення 18.09.2023)

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05> (з змінами та доповненнями). (дата звернення 05.10.2023)

13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ

Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. - [Електронний ресурс]; за станом 18.11.2016 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. (дата звернення 12.10.2023)

14. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. - [Електронний ресурс]; за станом на 01.01.2015 р. / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>. (дата звернення 13.10.2023)

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО 16) «Основні засоби»: / [Електронний ресурс] / IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_01 (дата звернення 22.10.2023)

16. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. – [Електронний ресурс]: Бібліотека бухгалтерського обліку. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/big/text574/pg1.htm> (дата звернення 18.10.2023)

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. - [Електронний ресурс]; за станом на 05.01.2018 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення 11.09.2023)

18. Андросова О.Ф. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудита / О.Ф. Андросова, К. А. Калугіна // Хмельницького національного університету №3, Т. 3. – 2011. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу до журналу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_3_3/250-255.pdf (дата звернення 11.10.2023)

19. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) [Текст] : підручник / Нац. центр обліку та аудиту Нац.

Академії статистики, обліку та аудиту, Одеська нац. академія харчових технологій, Одеський держ. економ. ун-т; ред. : В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : ЦУЛ, 2012. – 540 с.

20. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст]: навч. посібник / П.Й. Атамас. - 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2010. – 392

21. Білуха М.Т. Аудит [Текст]: [підручник] / М.Т. Білуха. – К.: Знання, 2006. – 768 с.

22. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку [Текст] / О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 3. – С. 23–27.

23. Бутинець Ф.Ф. Аудит [Текст] : [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець, 2-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 672 с.

24. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів; під заг. ред. Ф.Ф. Бутиця. - 8-ме вид., перероб. та доп. – Житомир : ПП "Рута", 2009. - 912 с.

25. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : теорія і практика: навч.-практ. посіб. / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін. – К. : Центр учбової л-ри, 2010. – 536 с.

26. Бухгалтерський облік: практичний посібник [Текст] / М.Ф. Огійчук, К.О. Утенкова, О.В. Ковальова, В.Є. Тредіт. – Х.: 2015. – 334 с.

27. Виноградова М. О. Аудит [Текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидеева – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.

28. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту [Текст]: навч. посібник / М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В. Замазій. – К.: ЦУЛ, 2010. – 484 с.

29. Голов С.Ф. Фінансовий облік [Текст] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.

30. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі [Текст] : практ. Посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. - К.: Лібра, 2011. - 840 с.
31. Гончарук Я.А. Аудит [Текст] : навчальний посібник / Я.А. Гончарук, В.С. Рудницький, 3-те вид. - К.: Знання, 2007. - 443 с.
32. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності [Текст] : [підручник] / Н.О. Гура. – К.: ЦУЛ, 2010. – 320 с.
33. Гура Н.О. Ефективність формування та використання необоротних активів / Н. О. Гура, О. С. Кірей. - [Електронний ресурс] - Економіка та держава № 1/2012. - Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2012/8.pdf (дата звернення 25.09.2023)
34. Диба В. М. Облік та аналіз необоротних активів : монографія [Текст] / В. М. Диба. – К. : КНЕУ, 2008. – 288 с
35. Економічний аналіз [Текст]: Навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 624 с.
36. Завгородній В.Г. Облік, аналіз та аудит [Текст] : навчальний посібник / В.Г. Завгородній, Є.В. Мних, В.С. Рудницький. – К.: Кондор, 2010. – 618 с.
37. Ільїна С.Б. Основи аудиту [Текст] : навчально-практичний посібник / С.Б. Ільїна. - К.: Кондор, 2006. – 378 с.
38. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та їх заповнення [Текст] : навчальний посібник / Г. Кім, В. Сопко, С. Кім. – К.: Університет економіки та права «Крок», 2004. – 437 с.
39. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз [Текст] : Навч. посібник для студ. вищих навч. закл / Г.І Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній. - Львів: Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2005. – 428 с.
40. Коваленко А.М. Бухгалтерський облік в Україні [Текст] / А.М. Коваленко. – К.: ВКК «Баланс-клуб», 2006. – 1024 с.

41. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік [Текст] : підручник / О.В. Лишиленко, 3-є вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 670 с.
42. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : Підручник для студентів спец. “Облік і аудит” вищ. навч. закладів / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф., 3-є вид., доп і перероб. - Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 592 с.
43. Організація і методика проведення аудиту [Текст] : [навч.-практ. посіб.] / В.В. Сопко, В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна. – К.: Видавничий дім “Професіонал”, 2006. – 576 с.
44. Організація і методика аудиту [Текст]: навч. посібник / М.Ф. Огійчук, К.О. Утенкова. – К. : «Алерта», 2016. – 304 с.
45. Пушкар М.С. Фінансовий облік [Текст] : підручник / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт - бланш, 2006. – 628 с.
46. Савченко В.Я. Аудит [Текст] : навчальний посібник / В.Я. Савченко. - К.: КНЕУ, 2008. - 328 с.
47. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [Текст] : [підручник] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.
48. Сук Л.К. Фінансовий облік [Текст]: навч. посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання, 2016. –663 с.
49. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
50. Усач Б.Ф. Аудит [Текст] : навчальний посібник / Б.Ф. Усач, 4-е вид. – К.: Знання, 2007. – 231 с.
51. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту [Текст] : підручник / Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.
52. Утенкова К.О. Аудит [Текст]: навч. посібник / К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с.
53. Шара Є.Ю. Фінансовий облік I [Текст]: навч. посібник / Є.Ю. Шара, І.Є. Соколовська-Гонтаренко. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 336 с.

ДОДАТКИ

Додаток А
Робочі документи для аудиторської перевірки основних засобів

Таблиця А.1 – Програма аудиторської перевірки основних засобів

№	Етапи аудиторської перевірки	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Метод перевірок
1	Підготовчий	1. Опитування і анкетування керівництва підприємства й персоналу, вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, документальна перевірка, спостереження	Бучко В.С.	опитування
2	Основний	2. Зіставлення даних інвентаризації, синтетичного й аналітичного обліку, запит до постачальників (підрядників), документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз		вибірковий
2.1	Фактична перевірка	3. Перевірка даних інвентаризації основних засобів і порівняння її результатів із даними аналітичного обліку 4. Спостереження за проведенням інвентаризації основних засобів, вибіркова перевірка її результатів: - вибір контрольного об'єкта основних засобів за даними регістрів обліку; - проведення інвентаризації (огляду) основних засобів; - перевірка документів на право власності (якщо вони є); - виведення результатів інвентаризації		вибірковий
2.2.1	Документальна перевірка	5. Детальна перевірка даних регістрів обліку основних засобів, їх підрахунок і порівняння з даними рахунків Головної книги		суцільний
2.2.2		6. Підготовка (чи використання зробленого клієнтом) списку надходжень основних засобів та їх введення в експлуатацію протягом періоду. Підтвердження документально правильності визначення і повноти відображення в обліку первинної вартості основних засобів		вибірковий
2.2.3		7. Перевірка капітальних вкладень: - перевірка документації стосовно витрат, пов'язаних із придбанням основних засобів; - визначити, чи всі витрати транспортування, доставки, монтажу основних засобів були правильно капіталізовані; - перевірка відомостей про перерахування грошових коштів постачальниками за придбані основні засоби;		

Продовження таблиці А.1. Додатку А

№	Етапи аудиторської перевірки	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Метод перевірок
		- простеження відображення придбаних основних засобів у аналітичних регістрах і Головній книзі	Бучко В.С.	суцільний
2.2.4		8. Перевірка правильності списання основних засобів		вибірковий
2.2.5		9.Перевірка обґрунтування розподілу витрат, пов'язаних із покращенням основних засобів та їх ремонтами, відображення на відповідних рахунках		вибірковий
2.2.6		10. Встановлення необхідності переоцінки основних засобів та перевірка правильності її проведення		вибірковий
2.2.7		11. Визначення застрахованих об'єктів основних засобів і з'ясування їх адекватного покриття при настанні страхового випадку		вибірковий
2.2.8		12. Перевірка правильності розрахунку правильності розрахунку ПДВ за основними засобами, що надійшли та вибули; нарахування інших податків під час їх реалізації та безкоштовної передачі		Із використанням комп'ютерної техніки
2.2.9		13. Отримання письмових пояснень від керівного персоналу підприємства стосовно заставлених та орендованих основних засобів. Перевірка правильності розрахунку та відображення на рахунках орендної плати. Порівняння даних обліку за даними орендних договорів, встановлення, чи підходить той чи інший вид оренди для капіталізації		вибірковий
2.2.10	Перевірка правильності нарахування амортизації	14. Визначення правомірності нарахування амортизації за окремими видами основних засобів. Перевірка правильності нарахування суми дооцінки (уцінки) зносу і його відображення у звітності. Перевірка правильності нарахування фактичної вартості об'єктів, які надійшли у звітному періоді. Вивчення правомірності збільшення вартості об'єктів, які надійшли на суму ПДВ (або відшкодування податку).Визначення доцільності обраного методу амортизації		вибірковий
2.2.11		15. Перевірка обґрунтованості використаного для розрахунків норм амортизації корисного строку служби об'єкта. Визначення обґрунтованості встановленого суб'єктом господарювання строку корисного використання об'єкта для нарахування амортизації		вибірковий
2.2.12		16. Перевірка правильності розрахунку суми амортизації. Перевірка правильності розрахунку суми амортизації, нарахованої прискореним методом або за допомогою знижених коефіцієнтів, визначення правомірності користування пільгами		вибірковий

Продовження таблиці А.1. Додатку А

№	Етапи аудиторської перевірки	Перелік аудиторських процедур	Бучко В.С.	Метод перевірок
2.2.13	Перевірка правильності кореспонденції рахунків при нарахуванні амортизації	17. Перевірка правильності віднесення амортизаційних відрахувань на відповідні рахунки обліку витрат. Проведення підрахунків та порівняння даних аналітичного обліку зносу з даними рахунків Головної книги		вибірковий
3	Кінцевий	18. Систематизація і обґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту й аудиторського висновку		вибірковий

Таблиця А.2 - Тест системи внутрішнього контролю операцій з основними засобами

Зміст питання	Варіант відповіді		
	Так	Ні	Інформація відсутня
1. Чи класифіковані основні засоби за групами, передбаченими п.5 П(С)БО 7?	+		
2. Чи перевіряється відповідність даних реєстрів обліку основних засобів із даними Головної книги та ким: - головним бухгалтером; - заступником головного бухгалтера; - іншими особами?	+		
3. Доступ до записів про облік та рух основних засобів мають лише відповідальні особи?	+		
4. Чи ведуться реєстри аналітичного обліку для різноманітних об'єктів основних засобів: - картки; - відомості?	+		
5. Чи закріплені основні засоби за матеріально відповідальною особою у місцях їх експлуатації?	+		
6. Чи укладені договори з матеріально відповідальними особами?			
7. Чи проводиться інвентаризація основних засобів у випадку: - зміни матеріально відповідальних осіб; - крадіжок, пограбування, стихійного лиха; - зміни керівництва підприємства.	+		
8. Чи в наявності основні засоби, які не використовуються в господарській діяльності підприємства?		+	
9. Чи затверджує керівник документи на придбання основних засобів?	+		
10. Хто дає дозвіл на списання основних засобів: - керівник; - уповноважений Статутом орган; - керівник із подальшим схваленням уповноваженого органу?	+		

Продовження таблиці А.2. Додатку А

Зміст питання	Варіант відповіді		
	Так	Ні	Інформація відсутня
11. Чи підписує головний бухгалтер та затверджує керівник акти приймання-передачі й ліквідації основних засобів?	+		
12. Чи перевіряють нарахування амортизації внутрішні аудитори або інші відповідальні особи?	+		
13. У разі списання недостатньо амортизованих основних засобів чи проводяться експертна оцінка, демонтаж та оприбуткування запчастин і матеріалів?		+	
14. Чи розділені функціональні обов'язки посадових осіб: санкціонування і здійснення господарських операцій із необоротними активами?			+
15. Чи визначається на звітні дати справжня вартість основних засобів?	+		
16. Хто встановлює справжню вартість основних засобів: - комісія, призначена керівником; - головний інженер; - головний бухгалтер; - інвентаризаційна комісія; - інші?	+		
17. Чи були випадки переоцінки основних засобів?			+
18. Чи є в наявності технічна документація на основні засоби?	+		
19. Чи були випадки поліпшення основних засобів: - добудова; - дообладнання; - модернізація; - реконструкція?			+
20. Чи визначені в обліковій політиці умови віднесення витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням основних засобів?			+
21. У разі виконання робіт господарським способом вартість активу визначається: - виходячи з державно-будівельних норм; - за фактичними витратами?			+
22. Чи відображаються в обліку основні засоби на дату затвердження акта приймання-здавання (чи іншого прибуткового документа)?	+		
23. чи відображається в обліку факт здавання основних засобів у фінансову оренду?	+		
24. Чи ведуться реєстри по основних засобах, які були передані чи отримані в оренду?		+	